

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

50
ПАРА
(ДИНАРА)
1952



Година XXVII

БРОЈ 771

8. октобар 1966.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Дан
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН



У ОВОМ БРОЈУ:

КАКО ЈЕ АРИТМЕТИКА ЗАМЕНИЛА РАВОШ
ИНТЕРВЈУ СА ЖИЛОМ ВЕРНОМ
ЈАЧИ ОД МРАВА, ВОЉИ СКАЧАЧ
ОД БУВЕ
ЛЕГЕНДА СЕВЕРНОАМЕРИЧКИХ
ИНДИЈАНАЦА
МАГНЕТ НЕКАД И ДАНАС
КРАЈ ТАЈНЕ БАЗЕ НА ГРЕНЛАНДУ
ХУМОР
ШАХ
АНЕГДОТЕ
СПОРТ
ПИСМА ЧИТАЛАЦА

КРОЗ БЕКОБЕ

ВАЖНА НУЛА

У прадавна времена рачунање се није темељило на десетном систему јер људи нису знали за нулу. Њу је



тек у 8. веку наше ере „измислио“ неки Индијац. Арабљани су је почели употребљавати један век касније. Европа је „упознала“ нулу тек у 11. веку, и то посредством арабљанских трговаца.

УМЕСТО МЕХОВА

Захваљујући киновима и релефима наћеним приликом археолошких ископавања у



Теби дознајемо да су у старом Египту, још око 1.300 године пре наше ере, постојале нароците пени за топљење метала. Пени су биле од иловаче и у њих се убацивао ваздух дупљањем кроз шупље певнице од бамбуса. Два миленијума касније, око 1600. године, појавили су се први ковачки мехови.

ПОСЛАНИК ПЕШАК

Пети лорд Урије — (1732-1787) био је у својој покрајини Киркендинширу, у Шкотској, изабран за посланика у лондонском парламенту. Из своје далеке Шкотске Урије је на



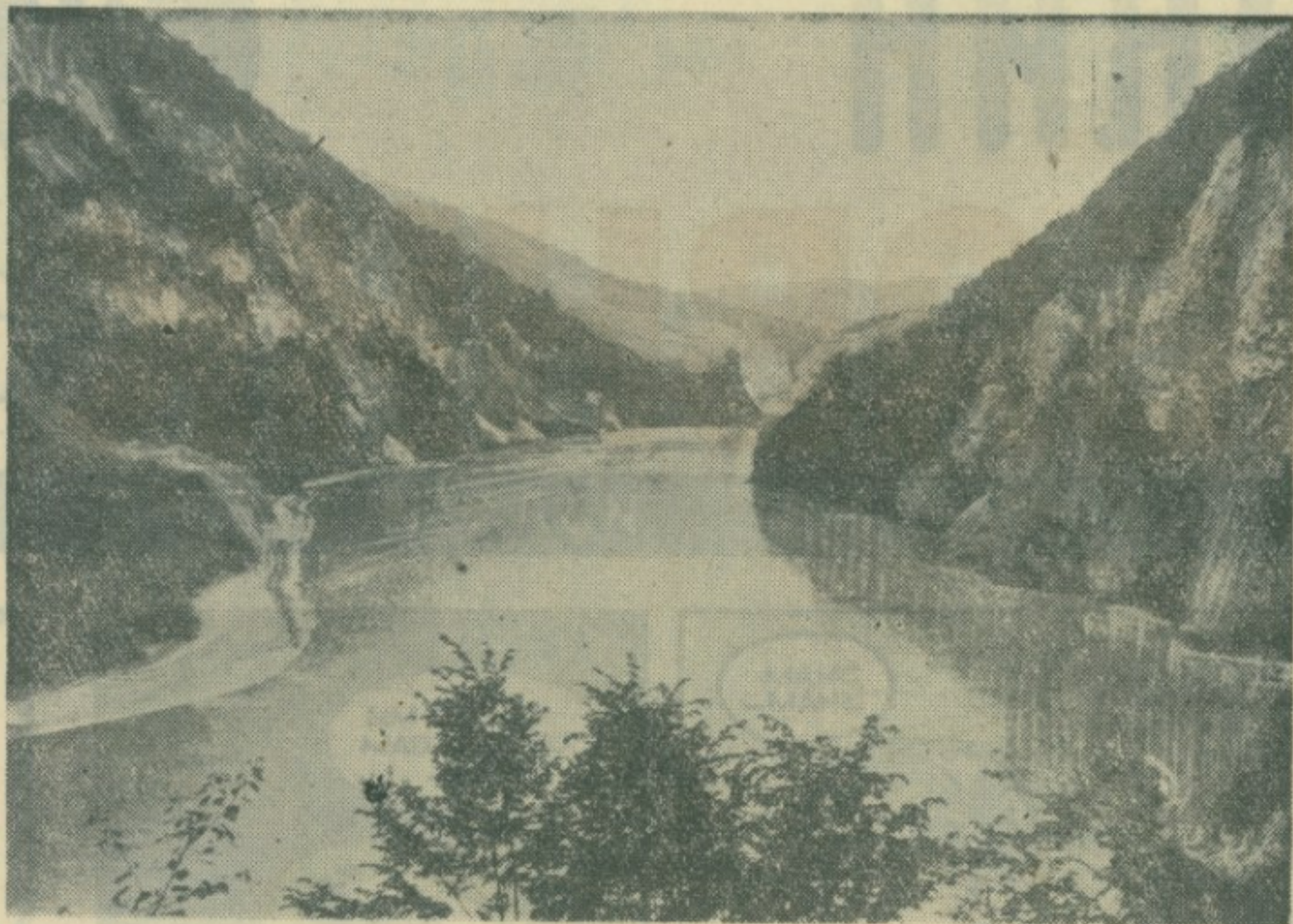
свако заседање парламента ишао пешаком и исто тако враћао се из Лондона кући.

Кроз нашу
земљу

ОВЧАРСКО — КАБЛАРСКА КЛИСУРА

Овчарско-кабларска клисура представља посебну целину у долини Западне Мораве. У близини Ужичке Пожеге долина је усечена у шкриљцима па су јој стога стране блаже, а дно ши роко и равнио. Низводније се река усекла у кречњацима, који су отпорни на спирање. Зато тамо долина прелази у клисуру са стрмим странама, које се спуштају у само речено корито. Крајем прошлог века, 1898. године, у Овчарско-кабларској клисури се догодило велико урвање земљишта. Одронили део Дебеле горе пао је у речно корито и препречио отицање воде. Тако се образовала природна земљано-камена брана. Уз водно од ње простирало се језеро све до Јелен Дола. Касније је вода разорила ту брану. Од ње су заостали само огромни блокови стена у кориту. Управо на том месту је подигнута ХЕ Овчар са подземном стројарницом.

У излазном делу Овчарско-кабларске клисура развијени су дугачки трови уклетшени меандри Западне Мораве. Тамо је ХЕ Међувршије. Обе хидроелектране располажу снагом од по 7 хиљада киловата. Њихове турбине покрећу воде вештачких језера. Прво језеро је дугачко 7,5 км, а друго 11 км. Њихове запре-



мине, нарочито првог, знатно су смањене наносима.

У Овчарско-кабларској клисури налази се Овчар Бања и неколико занимљивих ма-настира, који привлаче паж-

њу посетилаца. На језерима се често виде многи спортски риболовци. Они лако стижу до жељеног места јер

кроз Овчарско-кабларску клисуру поред железничке пруге води и асфалтни пут Чачак — Титово Ужице.

На слици: горњи део Овчарско-кабларске клисура са недавно засутом акумулацијом ХЕ Овчар.

ПОДИЈУМ НА ПАЊУ

На једној европској међународној изложби приказан је пресек дрвета секвоје. На пањ је могао да стане клавира са четири музичара и — да у исто време на њему плеше 16 парова.

Секвоја је гигантско дрво које достиже висину од 140 метара а може понекад да има



обим и већи од 40 метара. Дрво је названо по имену вође племена Ирокеза Секвоје, иначе проналазача индијанске писмености.

ДУГ ЖИВОТ УЗ РАДИЈАТОР

Једно осигуравајуће друштво у Великој Британији предлаже да се стопа животног осигурања старијих особа у чијим становима постоји централно грејање снизи за 10 одсто. Јер, такав уређај, тврде они на основу искуства, продужава живот за пет година.



АНЕГДОТЕ



У БИБЛИОТЕЦИ СУ ЛОПОВИ

У кабинет руског научника Бекетова утрчао је слуга и рекао:

— Николај Николајевич, у вашој библиотеци су лопови! Научник се није одвојио од свог посла и само је хладно упитао:

— А шта они тамо читају?

НЕСРЕЋА ЈЕ ТО

Док је Стеван Сремац био у Нишу, за време прве године његовог службовања у том месту, дошао му је један Нишлија и запитио га:

— Господине, како мој син у школу?

— Богами, право да кажем неће да учи, рђаво је, рече му Сремац.

— Такој је! Несрећа је то: да је добар ја бих га даја на занат, али је лош, није пристао никуд, па га накара у школу! Фалати.

ИЗГУЂЕНИ ШЕШИР



Бугарски професор Александар Балабанов био је познат по својој расејаности. Једном док је шетао Руским булеваром у Софији ветар му је однео шешир с главе. Професор је потрчао и најзад „стигао“ шешир. Узео га је, упутио се у редакцију једног листа и дао следећи оглас: „Професор Балабанов нашао је шешир на Руском булевару. Ко га је изгубио, може га добити у редакцији листа.“ Професор је оставио шешир, платио оглас и отишао.

КАД СЕ РАДИ ГЛАВОМ

Џек Лондон није на време послао обећани рукопис издавачу. Овај се наљутио и послао му телеграм: „Господине Лондоне, ако у року од 24 часа не добијем вашу новелу, сопственим рукама ћу вас присилити да одржите реч. Овим вас у исто време опомињем да ја увек испуњавам своје обећање.“

На ово је Џек Лондон телеграфски одговорио: „Господине, када бих ја радио рукама, такође бих одржавао обећање.“

Ripley's Вероватли илти не!



БАГАДАДСКИ КАЛИФ **ХАСАН**
(625-669)

25 ПУТА ЈЕ ИШАО НА ХОДОЧАШКЕ
У МЕКУ ПЕШИЊЕ ОСТАЊАЈУКИ СЕ
НА ШТАКЕ!
НА ТАД НАЧИН ОН ЈЕ УКУПНО
ПРЕВАЛИО
120.000 КИЛОМЕТРА

© King Features Syndicate, Inc., 1966. World rights reserved.



КРЕКЕТАЊЕ
ЗЛТНЕ ЖАБЕ
БРЕМЕНАЧЕ
ЗИМИ ПОДСЕКА НА
ОБРАЗЦИВАЊЕ КА-
МЕНА ДА ЛЕТОМ, А
ЛЕТИ ЗВУЦИ
КАО ЗВОНЦЕ



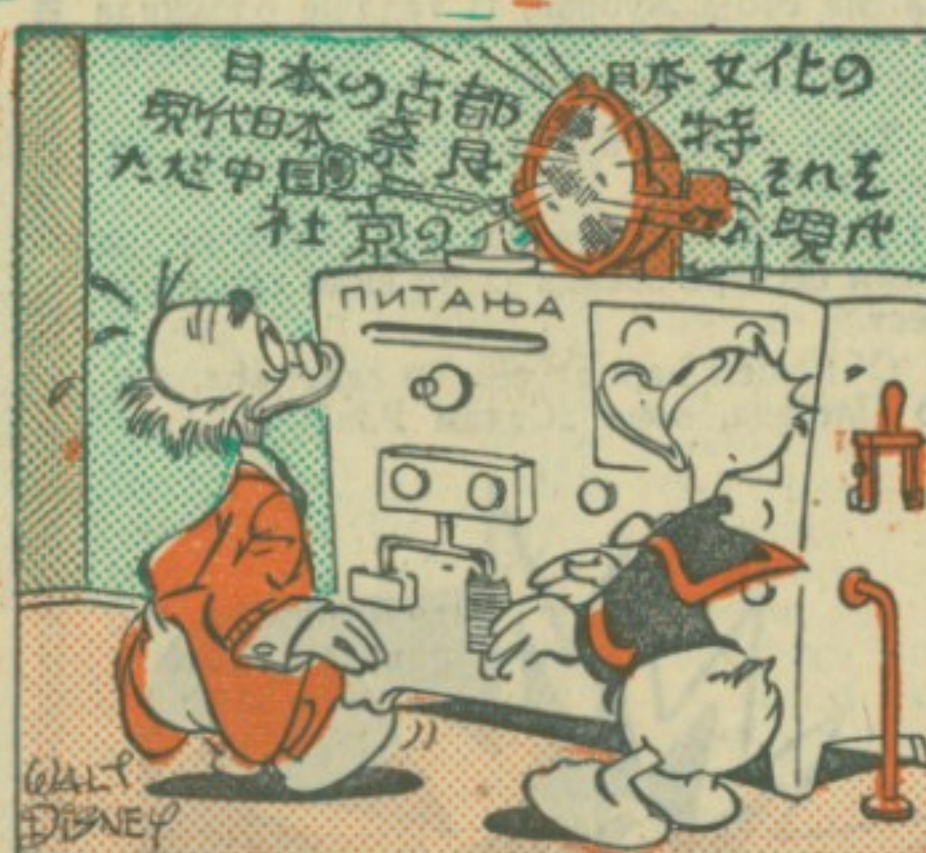
У ПАЛМАСЕСУ / ШПАНИЈА / САГРА-
ДЕНА ЈЕ У ПЕКИНИ КОЈА ЈЕ НЕ-
КАД БИЛА СКЛОНИШТЕ ДИ-
ВНИХ ГОЛУБОВА



ИНДИ-
ЈАНЦ
ИЗ ПЕРУ-
АНСКОГ ПЛЕ-
МЕНА ИКВИТО
ПОСТАО ЈЕ
ОТАЦ У СЕПТЕ-
МБРУ 1941. КАДА
ЈЕ ИМАО 91 ГОДИНУ
И ВЕК БИО ЧУ-



КОЈА ЈЕ НЕКИМ СЛУЧАЈЕМ ПРОВУКЛА ГЛА-
ВУ КРОЗ ОМЧУ ОД БОДНИКАВЕ ЖИЦЕ ЗА
КОЈУ ЈЕ БИС ПРИКВИРЉЕН ТЕЖАК КО-
МАД ДРВЕТА, НАДЕНА ЈЕ КАКО СТОЈИ ИО-
ПРЕД БОЛНИЦЕ У БОЛУ / КЕНИЈА / КАО
ДА ЧЕКА ПОМОК / ЈУН 1958/

WALT
DISNEYПАЈА
ПАТАК

СПОРТСКЕ ЗАНИМАЈИВОСТИ

ПРВЕ РУКАВИЦЕ

Ово што ћемо вам исприча-
ти догодило се Анатолију Са-
моцветову непосредно после

за време одмора између пре-
давања, Самоцветову је при-
шао спортски функционер фа-

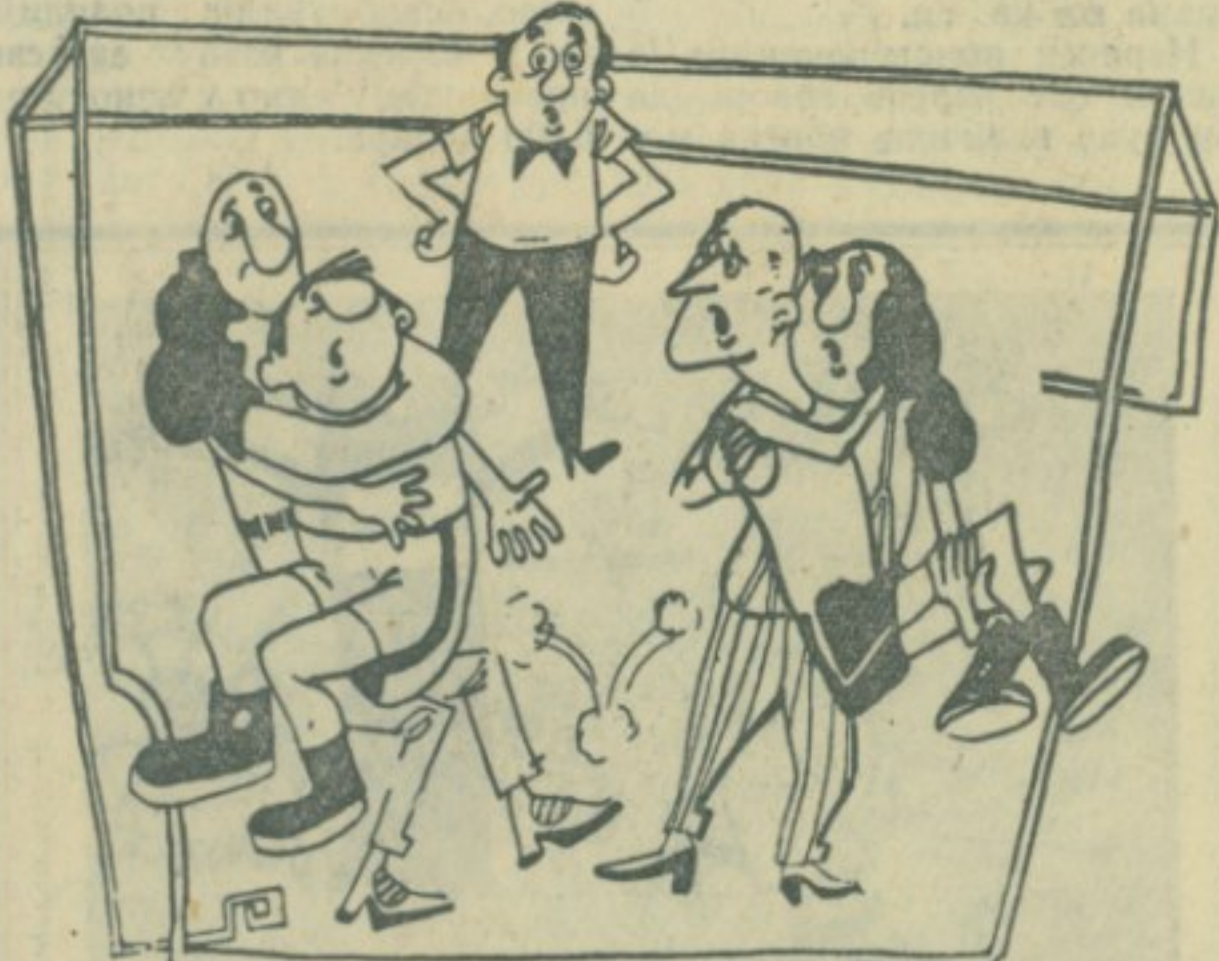
Самоцветов му је као ди-
циплинован студент рекао
да им стоји на располагању,
мада добро није ни разабрао
шта се од њега тражи. Три
дана касније почело је првен-
ство института у — боксу.

Сазнавши о чему се ради, Са-
моцветов је почео да размиш-
ља како да се неприметно из-
губи. Али, факултетски функ-
ционар је знао свој посао.
Новопеченог боксера су из-
мерили и одвели на ринг. Про-
лазећи кроз кононице он је
мислио само на то како да
што брже и са што мање ште-
те за себе и институт заврши
овај неочекивани наступ. У
супротном углу појавио се
противник. Био је то висок,
угласт и доста иршав момак,
који је више лично на кошар-
каша него на боксера. Спик-
ер га је представио гледао-
цима а затим рекао:

— У овом углу налази се
један од носилаца медаља на
Олимпијским играма у Мел-
бурну, мајстор спорта Ана-
толиј Самоцветов.

Оно шта је даље следило од-
играло се муњевитом брзи-
ном. Аплаузи гледалаца учи-
нили су да се последње речи
спикера нису ни чуле. Против-
ник се престављен окренуо
секунданту, а овај је истог мо-
мента бацно на ринг пешкир
у знак предаје.

Објашњење је било једно-
ставно. Противнички факул-
тет такође није имао боксера
тешке категорије и тамо су
наговорили једног кошарка-
ша да наступи у нади да ни
друге екипе неће имати пред-
ставника у тој категорији.
Тако је Самоцветов, ставив-
ши први пут на руке боксер-
ске рукавице постао шампи-
он института у боксу.



Олимпијских игара у Мелбур-
ну где је извојевао бронзану
медаљу у бацању кладива.

Самоцветов је у то време
похађао Ваздухопловни ин-
ститут у Москви. Једног дана

култета. Он је бацио на Са-
моцветова критички поглед и,
пошто је изгледа био задово-
љан, рекао му:

— Спасавај факултет! Ових
дана је првенство института.

ОДМОР БЕЗ АУТОМОБИЛА

У шумама циновских секво-
ја у Калифорнији Волт Диз-
ни ће 1975. године отворити
најсавременије уређен центар
за зимске спортове и летњи
одмор. Прилаз до центра би-
ће забрањен аутомобилима.



ФУДБАЛ — ПРВО МЕСТО

У Америци фудбал заузима
прво место међу спортовима
и зато ће добити професно-
налне играче. У току је обра-
зовање једне такве лиге, ко-
ја треба у Европи да прона-
ђе 150 одличних играча и
тренера. Предвиђене су пла-
те: од 5.000 до 12.000 долара
годишње.



Уређује: Паја Патак

Ква
КваСигурно је
сигурно

Паја Патак се спрема да иде у
лов и каже Пати:

— Немој заборавити да ми спа-
кујеш и наочари за сунце.

— Наочари за сунце, а идем у
лов? — чуди се Пата.

— Шта ту има чудно, јед-
ноставно не бих желео да ме про-
позна дивљак од прошле године.



Страни пијонци

Шила решио да постане књи-
жевник па као прво почео да жи-
ви боемски. Једном приликом кад
је, да би то доказао, попио мало
вини и тетурати се излазио из
бифеа, наиђе на полицијску па-
тролу.

— Изгледа ми да нисте баш нај
сигурнији на ногама? — обрати
му се вођ патроле.

— Па шта има у томе лошег?
— поче Шила да се правда — не
пијем само ја: и Бодлер је пио, и
Верлен је пио па и Достојевски и
Рафаел...

— Одмах обихите цео рејон и
похапсите ове пијане странце —
нареди полицијач своим колеги.

Лепо васпитан
човек

Шеф пита Шилу:
— Где је оно писмо које је ју-
трос било на мом писаћем столу?
— Бајно сам га у поштанско
сандуче кад сам видео да је мар-
ка налепљена.

— Па зар нисте приметили да
није било адресовано? — чуди се
шеф.

— Како да нисам! Али ја сам
помислио да ви не желите да ја
знам коме ви пишете.



Има ли треће?

Пата одговара због саобраћај-
ног прекршаја. Пошто је завршио
са читањем оптужнице, судија
јој се обраћа:

— Да ли се осећате криви
или не?

— А има ли нешто треће? — љу-
тито га упита Пата.



Трчао у цин-цок

Шила прича Паји Патку своје
доживљаје из лова.

... И тако зец трчи испред
мене...

— И уловио си га?

— Не, нисам могао. Он је све
време трчао цин-цок а ја сам пу-
цао у цин кад је он био у цин.



Пример за углед

— Влајо — каже Паја Патак
сестрићу — приметио сам да у
последње време не говориш увек
истину. То није добро и обећај
ми да се више неће поновити.

— Обећавам, ујка Пајо — хитро
одговори Влаја.

— Добро. А сад чујем да неко
звони на вратима. Ако мене тра-
же реци да сам малопре изишао.

УПОРНИ
ПЕШАК

Совјетски грађанин Алекси-
је Поликарпов завршио је
своје пешачење прешавши
40.000 километара. На пут је
пошао 1959. када је имао 60
година.

ЛЕГЕНДЕ СЕВЕРНОАМЕРИЧКИХ ИНДИЈАНАЦА



У давна времена, када је свет тек постао, Сиви Орао владао је Сунцем, Месецем и звездама; Њему су припадали и ватра и слатка вода. Сиви Орао није волео људе и крио је од њих своја блага.

Али, Сиви Орао је имао кћер необичне лепоте и та кћер заволео је Гаврана. У та давна времена Гавран је био млад и храбар а и перје му је било бело као снег. Белокрила птица заволела је лепотицу. Једном се кћерка Сивог Орла осмелила и позвала Гаврана у очев вигвам.

Ту је Гавран угледао Сунце, Месец и звезде: као сјајни украси били су окачени по зидовима вигвама. Искористивши тренутак кад га нико није видео, Гавран је стигао са зидова сва та блага. Поред тога зграбио је воду и упаљену буктињу и излетео из вигвама. Гавран је узлетео високо до неба и тамо окачио Сунце. И блистава светлост толико је јако обасјала Земљу да је Гавран морао да одлети на најудаљеније острво у мору и да се тамо сакрије.

И тек када је Сунце зашло, Гавран је могао опет да полети, високо у небо. И бели Гавран украсио је црни свод неба звездама и Месецем. Осветљавајући себи пут пламеном упаљене буктиње. Гавран се суновратио и излио на Земљу воду коју је узео од Сивог Орла. И од ње су настали потоци, реке и сва језера на свету.

А Гавран је све даље летео с пламеном буктињом у кљуну и његово снежнобело перје поцрнело је од дима.

Најзад кад више није могао да издржи врелину, Гавран је испустио буктињу. И она је пала на Земљу и... изгубила се негде међу камењем. Отада, кад год човек јако удара или дуго таре камен о камен, рађају се искре. Ватра коју је носио снежнобели Гавран дошла је људима.

А своје потамнело перје Гавран није више успео да очисти.

Ето због чега су данас сви гавранови црни.

Некад, веома давно, звери, птице, дрвеће, Сунце и Месец — све што живи на Земљи или под земљом, у води или на небу, било је слично човеку.

На небу је тада сјајало седам звезда-сестара. И оне су веровале да је највеће благо на свету — љубав. Свака од сестара волела је понешто из природе. А шта — то је била њена тајна. А онај ко није умео да чува тајну био је осуђен на смрт.

Тако су у потпуном ћутању пролазили векови. Али, једном је најмлађа од сестара заволела човека са земље. И њено осећање је било толико јако да је она прекршила забрану и поверила се сестрама. Али, сестре је нису разумеле и стале су јој се изругивати: невероватно, звезда се заљубила у обичног смртника и тугује због њега. Каква срамота!

Време је протичало а мала звезда је стално била замишљена и тужна. Очи су јој се потпуно замагиле. Сестре су се стиделе недостојне звезде и она се трудила да се држи што даље од њих.

Добра звезда није желела да и даље огорчава сестре али ништа није могла против своје љубави. И тада је одлучила да нестане. Стргнула је с неба магличасту вео и ставила га на лице.

Тако се сакрила од сестара и од целог света.

Ето због чега се сада у породици од седам сестара-звезда јасно види само њих шест.

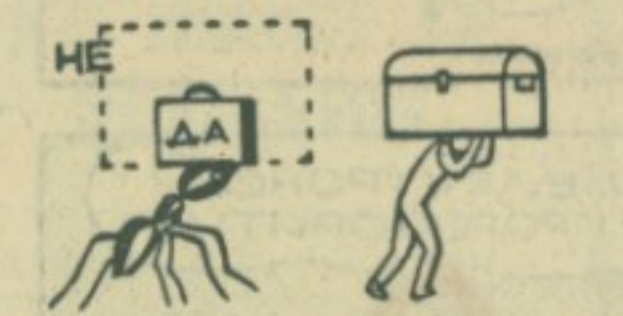
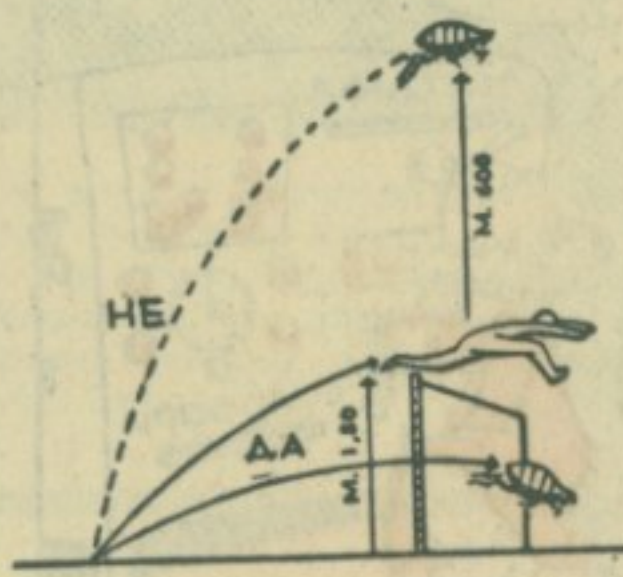
(У нашем народу се ово сазвежђе, звано Плејада, зове „Седам Влашића“.)



СНАГА МИШИЦА 9 КГ НА КВАДРАТНИ САНТИМЕТАР

СНАГА МРАВЉИХ ЧЕЉУСТИ 5 КГ НА СМ²

Јачи од мравца, бољи скакач од буве



КАД ВИ ИНСЕКТ БИО ВЕЛИК КАО ЧОВЕК

Неупућеног човека који покљони мало већу пажњу животу мравца и других инсеката задивљују подвизи тих сићушних животиња које сразмерно својој величини испољавају чуда од снаге, и издржљивости и брзине. Толико је пута већ писано о не-обично дугим скоковима бува и скакаваца или о задивљујућој снази мравца, који пренесе вишеструко већи терет од сопствене тежине. Људска склоност ка упоређењима доводи нас до следећих закључака: ако једна бува која није виша од милиметра може да скочи читавих 30 сантиметара, човек близу два метра морао би прескочити париску катедралу Нотр Дам високу преко сто метара. Даље, ако је сићушни мрав у стању да понесе зрно пшенице, човек одговарајуће снаге би могао с лакоћом да иатовари на плећа бика или свог поквареног фићу. Оваква размишљања рађају код

људи завист према тим мајушним створењима која је природа обдарила тако чудесним својствима.

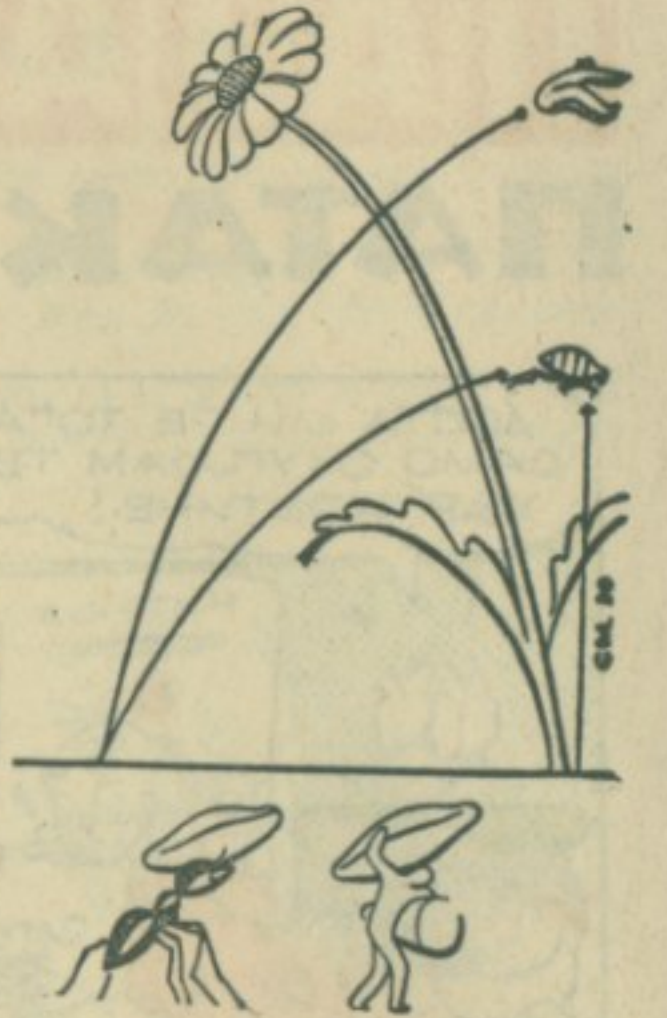
У ствари, надмоћ малих инсеката је само привидна. Ако би се анализа ових односа и размера поверила једном научнику, он би брзо дошао да закључка да скакавац увећан до размера човека, упркос својим анатомским особеностима, не би могао скочити више од добро истренираног атлете. Занимљиво је погледати шта је довело научнике до закључка различитих од оних које су изводили лаици.

Да би се овај мали проблем боље схватио потребно је истаћи да научници мере снагу мишице, припадала она човеку или инсекту, највећим теретом који може да подигне на квадратни сантиметар своје површине. Та снага се изражава као функција сразмерна квадрату њених дужинских димензија. Ако би се посматрало цело тело инсекта, дошло би се до закључка да његова снага није функција квадрата већ куба тежине. Према томе, када се величина једног мишића удвостручи његова снага неће се удвостручити него ће остати знатно мања од те вредности и обратно, уколико мање постају димензије мишића једне животиње, утолико та животиња постаје сразмерно јача.

Не треба заборавити да је снага малих животиња, и инсеката релативна. Тако снага мишице човека износи 9 килограма на квадратни сантиметар док снага коју има бут на мишића скакавца достиже једва шест килограма на квадратни сантиметар, а снага мрављих чељусти пет килограма на кв. см.

Изречен приступачнијим је зиком ове изреке говоре да би бува величине човека мо-

гла да скочи једва 90 сантиметара увис, а мрав би могао носити тек само неколико пута мањи терет од професионалног носача. С друге стране, ако би се човек смањио и постао сићушан као бува не би скочио само тридесет него читавих 45 сантиметара увис, а ако би се смањио до облика мравца носио би два пута већи терет од њега.



КАД БИ ЧОВЕК БИО МАЛИ КАО ИНСЕКТ

СВЕ ЗА ТУРИСТЕ

Однедавно су хотелијери у источним Пиринејима увели нов начин обавештавања туриста: на путевима су поставили панове, који помоћу разнобојних сијалица обавештавају има ли празних соба или не.

Краљ прекршитеља

„Краљем прекршитеља“ саобраћајних прописа сматра се један становник Њујорка, који је за четири године успео да некажњено начини 196 саобраћајних прекршаја. Ево биланса његових грехова: 120 пута је паркирао на забрањеном месту, 74 пута је дуже стајао него што је било дозвољено, једанпут је возио кад је било упаљено црвено светло а једном паркирао аутомобил испред пожарног хидранта. Кад је најзад до-лијао, саобраћајна полиција му је изрекла казну за све прекршаје уједно у износу од 5.000 долара.

ВОДА ИСПОД АРАБИЈСКЕ ПУСТИЊЕ

Многобројна сондирања из вршена у последње време у Саудијској Арабији открила су постојање великог водоносног слоја пијаће воде дубоко испод пустињских областа. Овај природни резервоар воде, који подсећа на чувени албијенски резервоар испод Сахаре, протеже се у дубини од 50 метара и заузима површину од читавих два милиона квадратних километра.

Стручњаци тврде да би огромне резерве воде омогућиле брзи економски процват Арабије у којој су велике суше тако честе да се дешава да за годину дана не падне више од 25 милиметара воде-ног талоба. По мишљењу геолога овај резервоар се обра-зовао на тај начин што се ту вода амунирала у току 40 миленијума.

Најдужа игра



Два пријатеља, од којих је дан живи у Лондону а други у Глазгову, одлучили су да преко телефона одиграју партију шаха. Утврђени су и услови: у једној календарској години само један телефонски позив и само један потез са сваке стране. Ова необична игра почела је давно, још 1926. године. Али, она је и да нас далеко од завршетка. Подсмешљивици тврде да ће партију, највероватније завршити деца или чак унуци стрпљивих шахиста.

ПОСЛОВНОСТ ИЗНАД СВЕГА

Швајцарска пословност на-далеко је позната. Тако су о-вог лета неку швајцарску хо-телијери, да би решили проб-лем недостатка радне снаге, позвали у госте: молере, е-

лектричаре, водоинсталатере и остале занатлије. Они ће ле-товати код њих, обавити од-говарајуће послове а за уз-врат добиће бесплатан стан и храну за себе и породицу.

ХУМОР

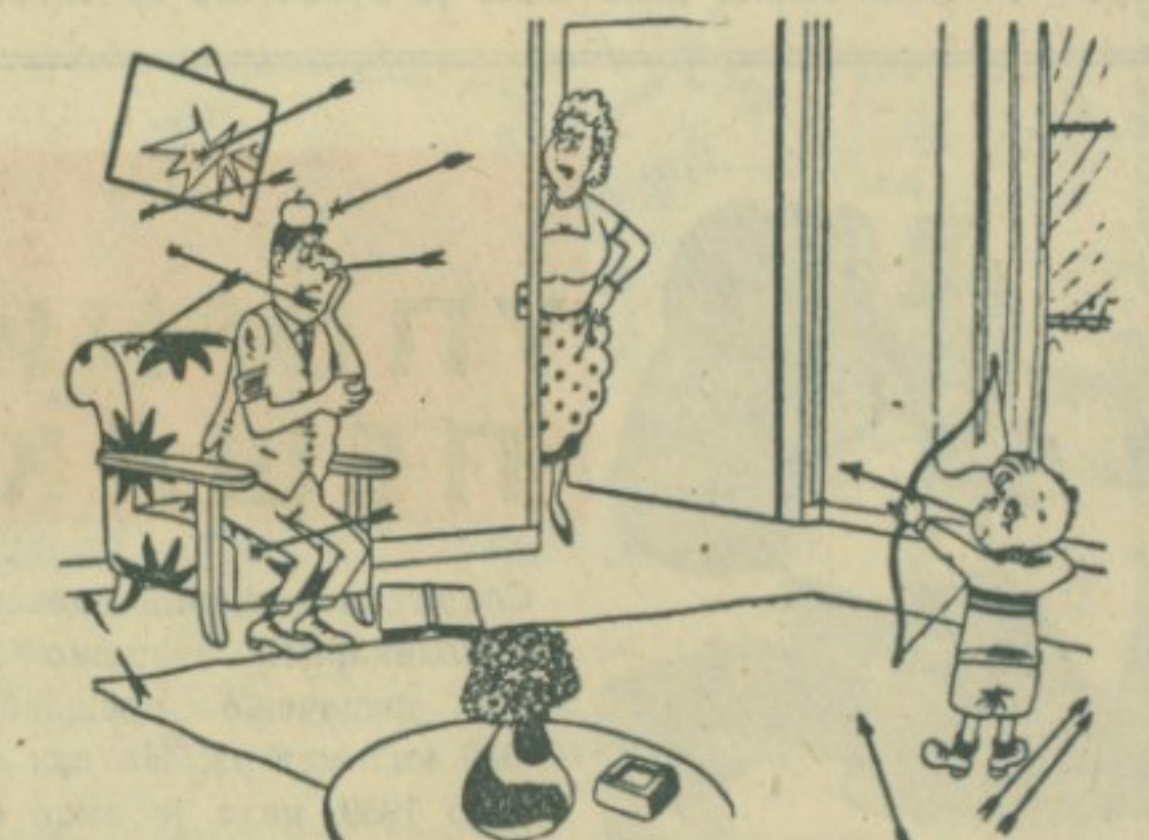
У СЛИЦИ И РЕЧИ



ОПРЕЗНОСТ ИЗНАД СВЕГА

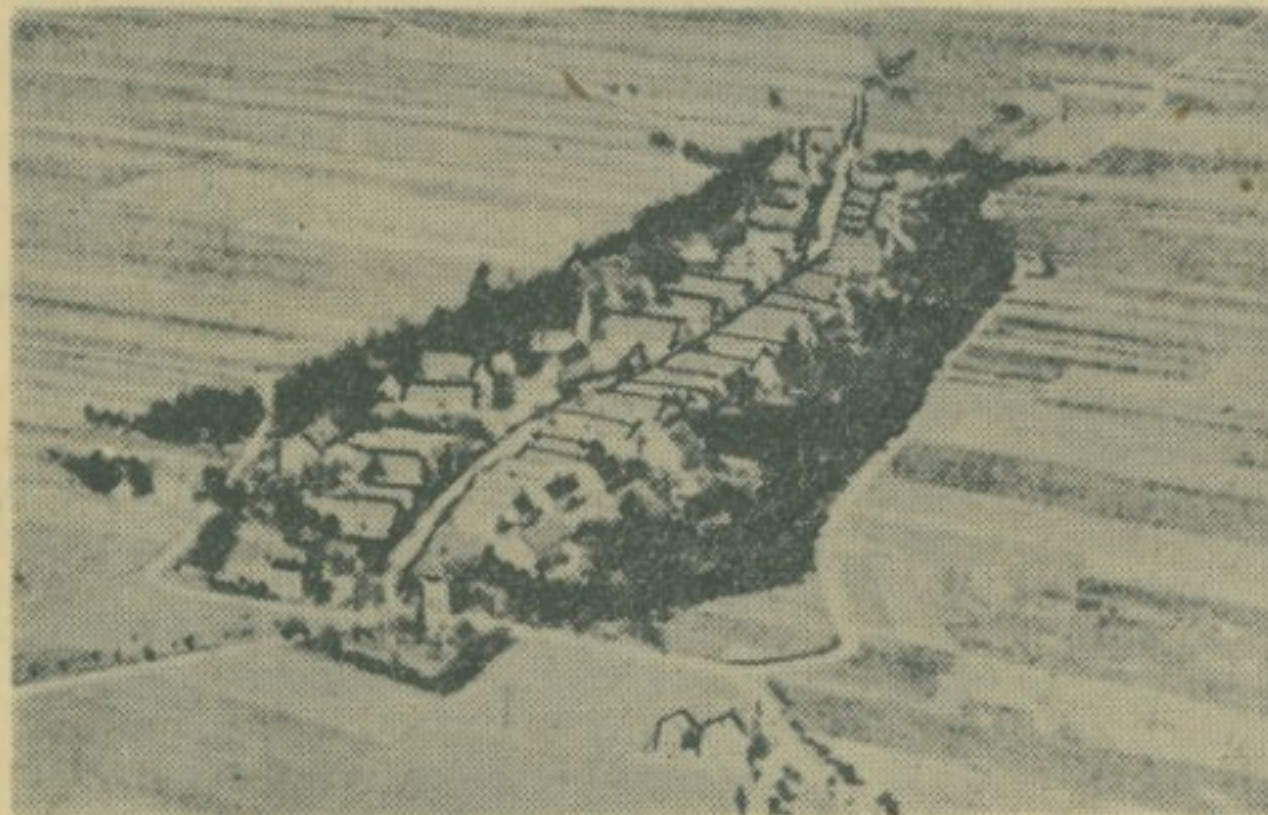
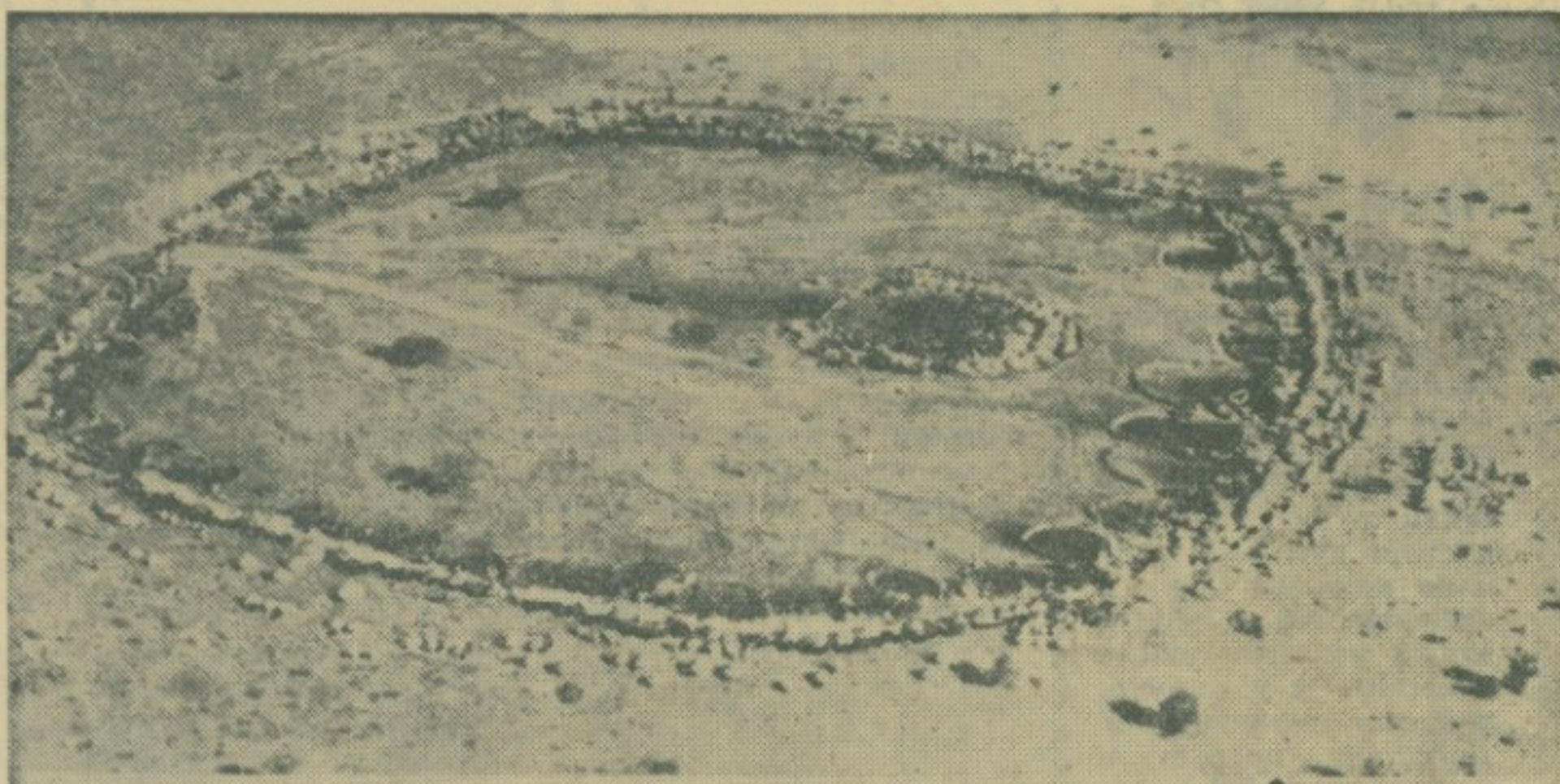


— ВИДИШ КАКО ЈЕ ДОБРО ШТО САМ ПРЕСИРАО ПСА, НАС КЕЛНЕРИ УВЕК ПРВО ПОСЛУЖЕ.



— ШТА РАДИТЕ ВАС ДВОЈИЦА?!
— НИШТА НАРОЧИТО! МИКИЦА ЖЕЛИ ДА БУДЕ ВИЉЕМ ТЕЛ.

СЕЛА ОКРУГЛА. СЕЛА УШОРЕНА...



УШОРЕНО СЕЛО БРОЈЕДОРФ ОКО ЈЕДНЕ УЛИЦЕ (САКСОНСКА)

Разне цивилизације оставиле су за собом различите облике људских насеља и њихових урбанистичких уређења. Међутим, извесни облици људских станишта упорно се понављају у готово свим историјским периодима од самог почетка организованог живота људи.

После више хиљада година лутања хорде ловаца и берача дивљих плодова почеле су да гаје стоку, обрађују земљу и најзад, да израђују посуђе од керамике за потребе домаћинства. Преласком на пољопривреду појавила су се и стална насеља људи. Прва села појавила су се у неолиту, око 6.000 година пре наше ере, у појасу који се простирао од Египта и Ирака, преко Либана, Израела и Сирије, до Турске. Сачувани каменни зидови у најстаријем људском насељу Јерихону штитили су округле и четвртасте куће за печење хлеба а силоси сведоче да су већ тада људи познавали вештину ускладиштења жита. Између 5.000 и 4.000 година пре наше ере појавила су се прва села у централној и западној Европи. Између четвртог и трећег миленијума пре наше ере образована су села у Кини а затим у Америци.

Два најстарија и најраспрострањенија облика села су насеља која користе повољан природни положај, смештена на планинском љувику висоравни чији положај господари долином, као и села кружног облика. Прва села на Блиском истоку подизана су на падинама брежуљака. Йуди су гледали да увек буду надомак обила воде и пашњака, па су истовремено и гајили стоку и обрађивали поља.

Геометријски: округли или вишеугаони облици насеља, појавили су се тек када су људи почели да се настањују уз реке. Кружни облик села раширен је од најстаријих времена. Он омогућује најрационалнију организацију привредног и војног живота и међуљудских односа уопште. У центру круга налазило се седиште сеоског и верског поглавара. Таква су била стара словенска села, „град“. Она су била окружена зидовима од земље, затим још вишом оградом од палисада и на крају доким јарком који се пунио

водом из оближње реке. Прва кружна села у Скандинавији звала су се викс, куће су од сушене земље а због поморских традиција имале су облик бродова. Кружног облика је и примитивно село данашњих Банту-црнаца звано „краал“ а такво је и средњовековно француско село Брам у југозападној покрајини Од. Колико је овај облик сеоског насеља и данас погодан показује постојање савремених израелских пољопривредних насеља — кибуца кружног облика.

Села на љувицима која су се лако могла бранити и са којих су се могла надзирати поља била су омиљена код старих Келта, око 600 година пре наше ере. И античко Средоземље било је пуно села која су се сместила на самој планинској литици. Прва таква насеља била су и у атинском Акропољу и на брежуљцима Рима. Касније су од њих постала два најлепша и најстарија града старог века.

Ушорена села или села-улице појавиле су се у 12. и 13. веку наше ере у новим земљама као што су Шпанија, која се ослободила муслиманског ropства, затим у германским и словеначким земљама. Најбројнија су била у источној Немачкој и данашњој Пољској. Свака кућа гледала је обавезно с једне стране на једину улицу у којој се и она налазила а с друге на башту која се продужавала у обрадива поља и свршавала шумом. Имања су, према томе, била узана и дугачка а сеоска газдинства лепо уређена, омеђена и обрађена.

ХРАБАР ДЕЛФИН

„Подвиг“ који је пре извесног времена извео један делфин тежак 250 килограма кад је изненада скочио на палубу једног рибарског брода у близини Трста и почео да прождире тек уловљену рибу, изненадно је све присут-

не морнаре. Кад су се ма ло прибрали морали су да га убију, иако није уобичајено да се овај морски сисар уништава јер друкчије нису могли да га одвоје од рибе. У стомаку овог прождљивца нађене су и две рибарске мреже.

— И да је ваша жена била веома шкрта према вама?
— То је била наша приват-

на ствар. Одбијам да одговорим на то питање.
— Један од вас тројице зна

више него што је изјавио. С њим ћу морати још да поразговарам... у полицији.

ДВА БРАТА

— Ова кола би баш могла да добију нове гуме — помислио је инспектор Вернер док је пешчаним путем ишао према вили убијеног козула. То по подне падала је киша и на песку се јасно видело шест трагова, који су се преплитали и секли и водили до прилично старомодног кабриолета паркираног пред улазним вратима.

Крај жртве, која је згрчена седела у великој наслоњачи, лежала је, на дебелом тепиху, неразбијена чаша за виски. Комесар Вернер спусти се на колена и омириша чашу.

— Цијанкалиј — рече устајући. — Шта имате да ми кажете, господе?

Герхард најпре прочисти грло:

— Од смрти својих родитеља станујем код стрица. Ово је мој брат Еберхард који...

— Ја сам студент и исто тако као и Герхард живим од милости нашег стрица. Да будем потпуно отворен: тренутно сам шворц. Хтео сам да молим од стрица 50 марака. И резервну канту бензина.

— Долазите ли овамо често у ово време?

— Да, на чашицу вискија. Ту је стари једино био галантан...



— А ви? — обрати се инспектор Герхарду.

— И ја сам се придружио братовљевој молби и затражио за себе 50 марака. Желео сам да ових дана позovem неколицину другова на седељку. Али се стари само насмејао. У новчанику који нам је показао било је најмање двадесет новчаница од 50 марака.

Инспектор Вернер поново се обрати Еберхарду:

— Да ли сте у међувремену напуштали кућу?

— Не.

— Умете ли да возите ау-

томобил? — инспектор узгред запита Герхарда.

— Не.

— Обојица сте се наљутили због таквог држања вашег стрица. Како сте реаговали?

— Ја сам усуо себи још један виски, па још један — одговори Еберхард.

— А ја сам отрчао горе у своју собу и, да бих се смирио, пустио сам хладну воду да ми тече преко доручја — био је Герхардов одговор.

— Један од вас двојице, господе, лаже...

У чије је речи инспектор посумњао? Еберхард или Герхардове.

Будуће ДЕТЕКТИВ

КРАЈ БАЗЕНА

— Стајали смо на самој ивици базена — одговорио је супруг убијене глумице на питање комесара Вернера: ка ко је дошло до несреће. — Лидија се насмејала на неку шалу. Затим је попила из своје чаше један гутљај и науз-нак пала у воду.

— Ја сам одмах скочио за њом — рече један човек у мокром смокињу, који се представио као спортски подводни риболовац и спасилац по занимању. — Извукао сам је из воде и сместа предузео вештачко дисање. Али, било је прекасно.

— И ја сам скочио за њом — рече други човек, такође у мокром смокињу. — Ја сам лекар. Касније сам извадио из воде и чашу која је неопштењена лежала на дну базена. Било је довољно да је само омиришем па да ми буде јасно да је Лидија убијена.

— А ви? — поново се обратио инспектор Вернер глумичином супругу на коме није био мокар смокинг већ сув сако од твида. — Ви нисте скочили за својом женом?

Поново доносимо неколико кратких детективских прича-загонетки у којима се појављује ваш стари познаник инспектор Вернер. Верујемо да сте од њега већ научили да на сваки податак дат у причи и цртежу уз њу обратите пажњу и да ћете, на основу њих, успешно решити сваки задатак. За оне који не буду успели да открију преступнике решење дајемо на 14. страни.



— Не — одговори овај мало збуњен. — Ја нисам спортски тип... као ова два поштоваца моје жене.

Инспектор Вернер одлучно се тада на директно и при-

лично непријатно питање.

— Да ли су тачне гласине да ви живите од новца своје жене?
— Морам да признам да су тачне.



Није опасно

Прање прозора није лак посао, поготову ако су то прозори на облакодерима. На слици је приказан покретни ТВ торањ у Лондону. То је највиша грађевина у Енглеској. Овај човек пере прозоре ресторана који се налази у торању. Чистач цело време стоји у непокретном челичном боксу, а торањ се okreће, па с њим и ресторан. Пред чистача долазе редом прозори и он их пере. Цео ресторан се окрене за 25 минута у круг.

Торањ је висок око 190 метара, а на њему се налази још и антена висока 13 метара. Антена служи углавном да прима и предаје микрогалске везе за телевизију и телефонску службу.

њим и restoran. Пред чистача долазе редом прозори и он их пере. Цео restoran се окреће за 25 минута у круг.

Торањ је висок око 190 метара, а на њему се налази још и антена висока 13 метара. Антена служи углавном да прима и предаје микроталасне везе за телевизију и телефонску службу.



МУЗЕЈ У ДУПЉИ
ДРВЕТА

На путу из Ташкента за Термез, налази се огроман платан. Дрво је старо, како кажу, хиљаду година а не може га да обухвати ни седам људи. У стаблу постоји дуња. У години нама кампање против неписмености у тој се дуњи налазила школа а касније је у њему отворена чајџиница. У Дагестану постоји и платан стар 400 година; у његовој дуњи смештен је музеј древних пољопривредних алатки.

НИЈЕ ЛАКО ПРОИЗВЕСТИ ЛЕК.

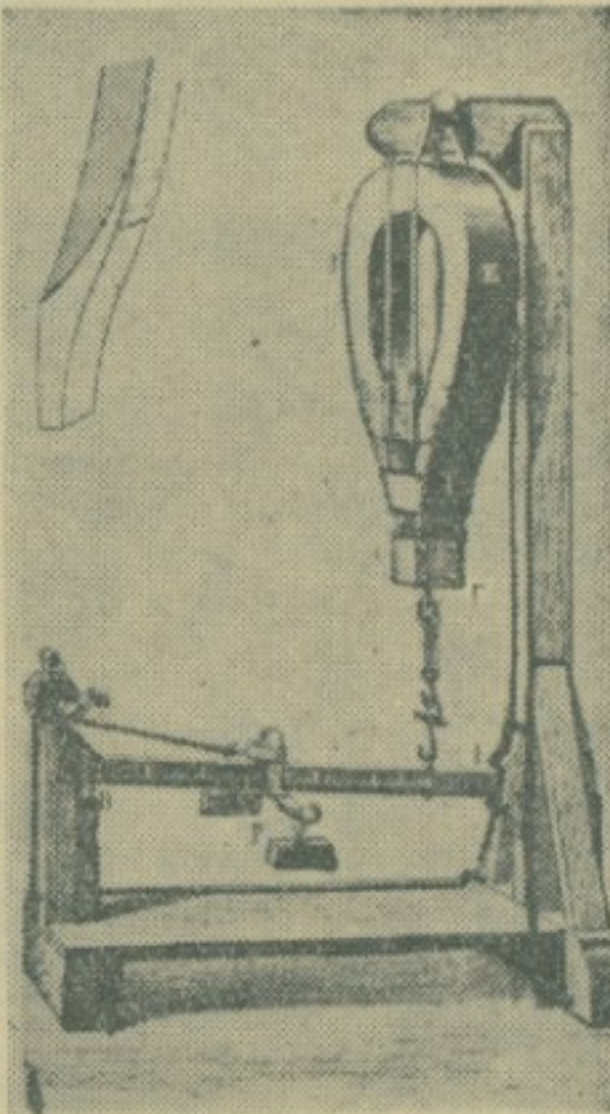
Према подацима немачког медицинско-фармацеутског друштва потребно је најмање 58.000 часова испитивања да би се добио један нови лек.

МАГНЕТИ НЕКАД И САД

Одавно су магнети напу-
стили кабинете за физику,
ушли у свакодневни живот и
добили многострану примену
почев од предмета за свако-
дневно употребу у домаћин-
ству, па до разних машина,
уређаја и инструмената. Маг-
нети се данас користе у елек-
тротехничкој индустрији за
алтернаторе, моторе с једно
смерном струјом, машине за
електричне сатове, употре-
бљавају се за израду разних
научних инструмената, у е-
лектротехници, код помоћних
делова машина алатњика итд.
Колико су магнети постали
неопходни показује најбољи
пример француског преко-
океанског брода „Франс“; у
његу је монтирано 53.200 маг-
нета, који служе у разне
сврхе.

Једини прави природни магнет је минерал феро-феро оксид магнетит који је име добио по грчкој провинцији Магнезији. Не зна се тачно кад је човек запазио својства магнета али први писмени подаци о њему потичу од Талеса из Милета 600 година пре наше ере. Озбиљна примена магнета постала је могућа када су људи пронашли начин да његова својства преносе на друга тела а нарочито на челик. Прву практичну примену нашао је магнет код бусоле, коју су открили Кинези око II века наше ере. На западу Европе Пјер Мазикур је 1269. године опширно писао о његовим својствима.

Врло рано почела је трка у ла је дубље проучавање маг-
прављењу што јачих и моћ- нетских појава.



нијим магнетима и омогућила је дубље проучавање магнетских појава.



ПРВИ ХИРУРГ

Хирургија је дуго сматрана нижом граном медицине, послем недостојним правог лекара. Стога су лекари препуштали хируршке интервенције берберима, целатима, властницима јавних купатила и путујућим шарлатанима. Њихов једини посао био је да означе нестручним сарадницима место на коме треба да се сече. Крварење су хирурзи заустављали помоћу усиданог гвозђа што је проузроковало болне повреде које су тешко зарашћивале.

Тек Амброаз Паре (1510-1590), лекар хуманиста пун љубави за свој позив почео је да веже пресечене крвне судове из којих је лила крв. Он је први извео и многе друге операције за које је и данас потребно много смелости и вештине. Пре више од четири века он је уместо одсечене руке или ноге стављао протезу, калемио је зубе па чак и очи.

ПРВА НАУЧНА „АНАТОМИЈА ЧОВЕКА“

Још у другом веку наше ере познати грчки лекар Гален објавио је у Риму анатомију човечјег тела. Из овог дела студенти медицине црпили су све до 1.400. године знање о анатомији. Тек 1541. године бриселски лекар Андре Везал, који је предавао на универзитету у Падови, открио је да је Гален сектирао само животиње и на основу тих проучавања написао анатомију људског тела.

Везал се бацио на посао. Читавих годину и по дана он је вршио обдукцију лешева које је тајно набављао. Најмио је једног сликара који је радио цртеже а сам је писао, секирао, бележио. Када је његово дело на 663 стране са 300 гравира у дрвету било спремно за штампање, његове колеге којима га је показзаво скандализовале су се и при самој помисли да је Везал имао смелости да противречи Галену. Професори анатомије и лекари окомили су

ОКЕАН — ПОШТА

Најнеобичнија врста поштанске везе постоји у Индонезији. Морска струја између острва Палан и Мадина врши



улогу везисте. Ова стру
ја запљускује два остр
ва у затвореном кругу.
Писмо које се шаље
у боци прелази расто
јање од једног до друг
ог острва за 24 часа.

НЕОБИЧАН КУВАР

У Екваторијалној Африци налази се језеро Киву. Његова површина износи 2.650 квадратних километара. Када вулкан Кутиро избацује лаву, она се слива у језеро. Температура воде на око два километра од обала износи тада до 80 степени. То може да траје недељама. Када се вулкан утиша, мештани ваде рибу из језера и одмах је једу. Последње кување ове „рибељне чорбе“ било је 1956. године.



ОПАСНИЈЕ ОД КРОКОДИЛА

У Камбејски залив, на западној обали Индије, улива се река Нарбада. Њене воде препуне су крокодила, а на њим каменитим обалама живе небројени мајмуни, хиљаде дивљих голубова, шарених папугаја и других птица.

Животиње и птице живе ту у потпуној безбедности јер их чувају — дивље пчеле. Пчела има толико и оне тако јаросно нагрху на незване го-сте да сви ловци далеко за-обилазе овај крај.

ШТА ПРИВЛАЧИ МЛАДЕ

У Паризу се сваке године организује велика изложба посвећена деци и омладини. У оквиру „овогодишњег“ тзв. Салона омладине више стотина хиљада младих анкетирано је о томе каквих разонода највише привлачи. Прво место код дечака и младића заузима фудбал а затим следе: пливање, бициклизам, смучање, шудо, цртање и јахање. За мушки део омладине играчке се као забава налазе на последњем, двадесет седмом месту а музеји, концерти и позориште у томе су редоследу нешто мало испред.

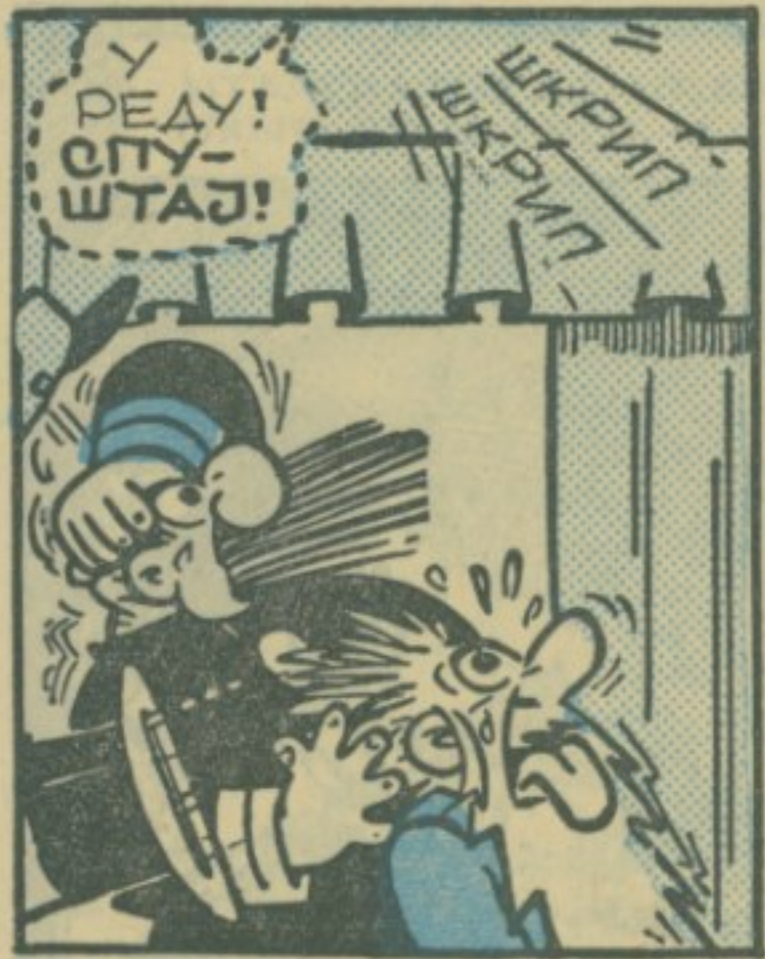
Омладинке највише воле пливање, затим: клизање на леду, играчке, јахање, смучање и бициклизам. Занимљиво је да код париске женске омладине читање заузима седмо место док се телевизија налази на осмом, биоскоп на десетом а позориште на тринаестом месту. Међу мушкарцима биоскоп заузима тек шестесто, а читање незавидно двадесет прво место.

У СВЕМУ БЛИЗНАКИЊЕ

На пливачком шампионату Европе сестре близнакиње Барбел и Сузана Гример пливајући на 200 метара краул — квалификовале су се у финале: обе су постигле потпуно исто време.

НЕПОЖЕЉНА РЕКЛАМА

Један кројач из Њу Џерсија одбио је да поправи мушко одело које је лоше сашито. Разљућена муштерија приредила је тада својерсну демонстрацију. Окачивши око врата велики плакат на којем је крупним словима писало „За ово упропашћено одело платио сам мистеру К. Мајку Марфију, Мејн стрит 219, баснословну цену од 108 долара“ — кренуо је улицама града. Када је дознао за то кројач је трчећи стигао муштерију, замолио га за извињење изјављујући да је спреман да му поправи одело.



ПОЛА ТОНЕ ДОПОВА

На неочекиване тешкоће наишли су полицајци из америчког града Батон-Ружа приликом хапшења двојице провалника. Не, браћа-близанци Бен и Бил Мак Крејри нису се уопште противили када су им полицајци ставили лисице на руке и у пратњи детектива послушно су пошли према полицијском аутомобилу. Ту се догодило непредвиђено: Бен и Бил никако нису могли да уђу у аутомобил. Јер, за двојицу браће провалника који су заједно тешки готово пола тоне аутомобил је био сувише мали и врата на њему уска. Бен је те-

жак 233 килограма, а Бил — 170. Полицајци су морали да позову камион. Невоље су се наставиле и у затвору јер су обичне ћелије биле премале за Мак Крејрове: у њима браћа нису могла ни да се окрену. Кривица Бена и Била није била потпуно доказна а изгледа да се ни полицајци није много трудила да је докаже — само да би се спасла невоља које је изазивало присуство ова два дебелка. И сви су са олакшањем одахнули када су се врата затвора затворила за њима.



ТРАНСИБИРСКИ НАФТОВОД

Транссибирски нафтовод огромне дужине, који од волгоградске области води до Иркутска, ускоро ће бити продужен све до пристаништа Накходка северно од Владивостока. Нови нафтовод ће бити дуг 4.000 километара и служиће за транспорт сирове нафте у Јапан. Према подацима који потичу од јапанског Министарства индустрије, Јапанци ће овим путем увозити из СССР 10 милиона тона нафте годишње.

ВЕШТАЧКА ПЕЋИНА У ГЛЕЧЕРУ

У глечеру Алфубелу у Швајцарској пробијена је вештачка пећина дугачка 60 метара. У удубљена ледених зидова постављене су статуе славних људи.



БРАДА КРИЛАТОГ ЗМАЈА

На острву Мијашима у Јапану, налази се ретка врста бора коју називају „брадом крилатог змаја“. Бор је висок свега 60 сантиметара, али се његове гране густо простиру по земљи и некад достижу дужину и до 30 метара.

Плес у џаузи

У једном биоскопу у Келну гледаоци могу да играју за време паузе. У „Филмдасингу“ — како се овај проналазак зове — филмови се приказују у три дела да би они који желе могли у паузама да играју.

СПАСТИ ЧОВЕКА

Холандским аутомобилистима пружа се бесплатна обука у томе како да се извуку из аутомобила који је пао у воду. Ови течајеви треба да допринесу да се умањи број давлена кад аутомобил упадне у који од многобројних канала којима је испресецана ова земља.

КАКО ЈЕ АРИТМЕТИКА ЗАМЕНИЛА РАБОШ

Један од најпросвећенијих Срба 18. века, књижевник и гравер Захарије Орфелин, штампао је у Венецији 1766. године свој „Славено-српски календар“. Била је то занимљива књига, јер се у њој јавља први пут и световни део: народне приче, „праве српске приповетке, које по језику, може се казати, да су не само према оном времену него и према данашњим многим књигама добре и предобре“. Овим је речима Вук Караџић оценио садржину Орфелиновог „Календара“ пуних седамдесет година после његове појаве.

Поред ове Орфелин је објавио и неколико интересантних књига међу њима и „Нову сербску аритметику“, која је изишла у Венецији идуће године (1767), а написао ју је Василије Дамјановић, градски сенатор у Сомбору, иначе венецијански студент. „Нова аритметика“ је прва књига такве врсте у Срба а намењена је, како се каже у предговору, практичним потребама, у првом реду трговачкој и занатској омладини „да буде у рачунским пословима вештија и спремија од својих старијих“.

Време рабоша, боба и пасуља, уз чију су се помоћ вршиле рачунске радње, пролази јер је „сада трговачко и новчано пословање све замршеније, и ко не зна правила аритметике, биће насамарен“. А треба знати да су стари трговци губили на вашарима у далеком свету и по ред свих рецка у рабонима. „Измешао се пасуљ с бобом, али ракаму (рачуну) није се могао ухватити крај...“

Како је трговина постала врло жива, потребно је било да трговац и занатлија познаје све „специјесе“ (врсте) рачунских радњи, а поред то-

га и још понешто без чега не могу да праве калкулацију своје робе. Зна се — каже писац ове наше прве „Аритметике“ да се готово нигде у дотадашњим српским школама није учило рачунање, само читати, писати, појати црквене песме — и то је било све. Па ни то „појање“ није се свуда учило, а понегде ни писање. Тако је учитељ у Коморану, затим што је учио децу писању, добијао од сваког детета „по грош на главу“. Једино је у Бачкој било неколико школа где су се учили и четири рачунске радње и то на „врло замршени начин“, јер их ни сами учитељи нису баш најбоље знали. — „Они младићи који не располажу потребном меморијом за свештенички позив, или немају воље за ово знање, доспевши до читања виших црквених књига, редовно се без сваког оклевања опраштају са школом. Када овакав дечко, који је 5—6 година похађао школу, на своју срећу доспе код каквог трговца који зна писати и рачунати, онда код њега научи да пише и рачуна, па потом добија службу у радњи. Ако, међутим, такав дечко доспе у некога од наших занатлија, који мало имају посла с рачунима и који су навикли да своја потраживања, примања и издавања бележе само на свој начин, онда се догађа да овакав дечко не само што не научи писати и рачунати већ заборави и оно мало од читања што је 5—6 година учио“.

Због свега тога је сомбарски сенатор Василије Дамја-

новић саставио и штампао своју „Нову сербску аритметику“, „да би незналицема показао шта је то аритметика, како се користе рачунске радње и од каквог су значаја за правог и савременог трговца“. Трговци и занатлије, каже писац, кад би им неко



ко зна указао да не воде добро своје рачунске послове, они би му одговорили: „Кад има новца, онда је лако увати хеспал (рачун) роби и трговљу; кад нема онда треба позајмити, па покушати нешто боље. Ту ти је наша аритметика. Ако нема новца, ни рабон не ваља, ни боб ни пасуљ“.

Иако кратак преглед Василија Дамјановића је веома занимљив. Из њега се сазнаје на који су и какав начин новчано пословали наши трговци и занатлије у XVIII веку. У својој књизи, која има око 400 страна, он је упознао читаоце са свим рачунским радњама, и с „регулом детри“ — правилом тројним, па

потом и с неким „специјама“ (врстама) које је нужно познавати у трговини; с новчаним мерама и њиховом односу о рачуну калкулације, и о свему што је најужније.

Међутим, ова његова аритметика још не спомиње уобичајене знаке за четири основне рачунске радње (+, —, X, :). Код сабирања, одузимања и множења бројеви се пот-

писују један под други, а код дељења је исписан најпре делитељ на вертикална црта, потом дељеник, па опет вертикална црта, и количник.

Изгледа да је ова прва наша аритметика постигла извесни успех, јер се већ неколико година после њеног штампања могу пронаћи рачуни и калкулације наших трговаца који су рађени према упутствима што их је дао Василије Дамјановић.

Будући да је ова „аритметика“ била прилично јасна и прихватљива, а свакако и корисна на „квитама“ често је означено име њеног писца, као веродостојни знак и несумњива потврда да су рачунске радње тачно извршене.

Десет година после појаве ове Дамјановићеве „Аритметике“ када је рачун uveden у реформисане основне школе у данашњој Војводини као обавезни и врло значајан предмет, појавио се и први уџбеник под насловом „Руководство за аритметику“ (1777).

Крајем XVIII века (1794) овај уџбеник је заменио један савременији и деци приступачнији, а аритметика се сада назива „числителна наука“ (наука о бројевима). Тај уџбеник изишао је у шест издања и све до треће деценије прошлог века деца у Војводини прва знања из математике примала су из њега.

Василије Дамјановић је зачетник математичке науке у Срба. Почети су скромни, али он је својом књигом „први почео да истискује рабон, боб и пасуљ“ и сасвим је практично указао својим савременицима да без „аритметике никаквог хеспала уватити ласно није“.

АУТОМАТИЗОВАНА „САВЕСТ“

У Америци су пуштене у продају минијатурне намагнетисане траке које се монтирају на аутомобилске моторе. Оне ступају у дејство чим стрелица на брзинометру пређе 120 километара. Тада се са траке зачују речи: „О. К, пријатељу... Од овог часа „перем руке“ и не рачунај више на моју помоћ. Срећан пут и... можда збогом!...“

ДЕЈВИ КРОКЕТ И БЕЛИ ИНДИЈАНАЦ

САД СЕ, НЕКОЛИКО МЕСЕЦИ ПОСЛЕ ПОЛАСКА НА ПУТ, ДЕЈВИ ВРАЌАО У МАЛО НАСЕЉЕ ДОВОДЕЊИ МУ ЈЕДНОГ НОВОГ СТАНОВНИКА!



ЕНО ТВОЈЕ КУЉЕ, НИКО! УСКОРО ЋЕШ БИТИ СА СВОЈИМА!

ЗБУЊЕН САМ, ДЕЈВИ! И УПЛАШЕН!

АЛИ, ДЕЈВИ ЈЕ ЗНАО ДА ЋЕ ДЕЧАКОВ СТРАХ НЕСТАТИ ЧИМ СЕ НАЂЕ У СВОЈОЈ ПОРОДИЦИ...



ДЕЈВИ! НАШАО СИ ГА! И ВРАТИО НАМ ГА!

НИКО! СИНЕ МОЈ!

ДА, ПРИЈАТЕЉИ! ВИДИТЕ КОЛИКО ВАМ ЈЕ СИН ПОРАСТАО!

ФРАНКЛИНОВИ СУ ЗНАЛИ ДА ЋЕ МОРАТИ ДА ПРОЋЕ МНОГО ВРЕМЕНА ДОК ИМ СЕ НИКО ПОТПУНО НЕ ВРАТИ.

АЛИ, НИСУ СУМЊАЛИ ДА ЋЕ И ТАЈ ДАН ДОЋИ...



СИНЕ, ЕНО ОДЛАЗИ ЈЕДАН ПРАВИ ЧОВЕК! ЧОВЕК КОГА ОВА ПОРОДИЦА НИКАД НЕЋЕ ЗАБОРАВИТИ!

КРАЈ

Тајанствено острво

ПО РОМАНУ
ЖИЛА ВЕРНА
ЦРТА: И. КРУЛЕВИК

ДОК СУ
СМИТ,
СПИЛЕТ
И
ПЕНКРОФ
ОПРЕЗНО
УЛАЗИЛИ
У
ЗГРАДУ,
А
ХАРБЕРТ
ЧУВАО
СТРАХУ...



ДОШЛИ
СУ!
НАЗНАД
СУ
ДОШЛИ!...

НЕМА НИКОГА...
СПИЛЕТ, У ОВОЈ
СОБИ ОДАВНО
НИЈЕ НИЈЕ
ЖИВЕО.

НЕ БИХ РЕКАО,
ПОГЛЕДАЈ ОВАЈ
АЛАТ У УГЛУ
СОБЕ, ЛОПАТЕ
БУДАК
СТРЕЛЕ...

УПОМОГ!
СПИЛЕТ,
УПО-
МОГ!

ХАРБЕРТЕ!



Шах Шаховски мозаик



СА ШАХОВСКИХ МЕРИДИЈАНА

ШАХ КАО МИРАЗ. — У 17. веку владао је у Грузији занимљив обичај. Приликом удаје невеста је добијала у мираз шаховску таблу са фигурама од слонове или неке друге врсте кости. На тај начин шаховска игра се преносила с колена на колена.

ШАХОВСКЕ МЕЦЕНЕ. — Многа велика шаховска такмичења одржала су се захваљујући материјалној подршци имућних љубитеља шаха. Као велики дародавац био је познат италијански шаховски мајстор и бродовласник Сабодош. Данас је најпознатији шаховски мецена супруга славног виолончелисте Грегора Пјатигорског Жаклина. Захваљујући њој био је организован меч Решевски — Фишер, велемајсторски турнир у Лос Анђелосу 1963. године као и овогодишњи велики турнир у Санта Моника.

ШАХИСТА БРЖИ ОД ТЕЛЕГРАМА. — На међународни турнир у Сарајево допутовао је, на изненађење организатора, мађарски интернационални мајстор Хонфи. Листа учесника била је већ закључена и извлачење бројева у току кад се појавио гост из

ШЕСТ ПОЗИЦИЈА ЗА ДИПЛОМУ. — Совјетски шаховски часопис „Шахматист“ организовао је једно необично шаховско такмичење. У свом јунском броју објавио је шест позиција, које су наступиле у поједицим мечевима за првенство света и позвао читаоце да доставе одговоре: 1. ко је играо у тим партијама? 2. кад су одиграни мечеви из којих су узете позиције? 3. ко је однео победу у партији и 4. ко је добио меч. Шахисти који буду тачно решили задатке овог дописног такмичења добиће дипломе са потписима Тиграпа Петросјана и Бориса Спаског.

ШЕСТ ДЕЦЕНИЈА ЗА ТАБЛОМ. — Велемајстор Жак Мизес (1865—1954) започео је шаховску каријеру на једном од турнира немачког шаховског савеза 1887. године у Франкфурту на Мајни где је заузео треће место. Учествовао је на првом турниру у Хестингсу 1895. године као тридесетогодишњак и заузео 20—21. место са Тинслијем са по 7,5 поена. Педесет година

касније поново је учествовао на традиционалном хестингском турниру 1945. године. Тако је Мизес имао каријеру дугу шест деценија на шаховским турнирима, док је готово до саме смрти активно учествовао у шаховском животу Енглеске.

ХЕСТИНГС. — Шаховски клуб у Хестингсу убраја се у најстарије на свету, основан је 1882. године. Познат је по Међународном турниру који је први пут организован 1895. године и чија је традиција сачувана све до данас. Мање је познато да је приликом првог турнира организован такмичење шахисткиња на коме је било двадесет учесница: 19 из Енглеске и једна из Француске. На главном женском турниру играле су најјаче шахисткиње и прво место освојила је Едит Томас, позната као активни шаховски радник и мајка интернационалног мајстора Џорџа Томаса. На другом, споредном женском турниру победила је гошћа из Париза Рит Пат.

ЗНАТЕ ЛИ?

— да је прва шаховска партија преко радија одиграна у јануару 1911. године између екипа два брода који су пловили у рејону Кептауна. Они су били удаљени један од другог 250 миља.

— да је термин Сицилијанска одбрана први пут употребљено у својој расправи о шаху енглески мајстор Сарат 1808. године. Назив се задржао све до данас.

— да су најкраћи мечеви за првенство света имали само по десет партија. То су били сусрети Ласкер—Јановски и Ласкер—Шлехтер.

— да је аутор шаховске нотације, која је данас у употреби, Мозес Гиршел. Први пут је та нотација примењена у уџбенику Ђоакина Грека издатом 1784. године у Бреславу.

— да је 1938. године амерички шахиста Бакер играо симултану утакмицу на хиљаду табли. Добио је 343 партије, изгубио 188 док се нерешено завршило 519.

— да је 1941. године у Буенос Аиресу велемајстор Штајберг играо симултану утакмицу на 400 табли. После 36 часова и 5 минута игре поставио је резултат: 364:22 уз 14 ремија.

— да се током 1119. године играла дописна шаховска партија између краља Енглеске Хенрика I и VI. краља Франске Луја VI.

СЈЕДИЊЕНЕ АМЕРИЧКЕ ДРЖАВЕ. — Њујоршки универзитет добио је на поклон целокупну библиотеку преминулог америчког шаховског мајстора, писца и педагога Фреда Рајнфелда. Његова удовица Беатриса Рајнфелд предала је универзитету више од хиљаду књига о шаху које обухватају издања о турнирима, светским шаховским мајсторима, шаховској теорији и то на енглеском, француском, немачком, руском, шпанском и другим језицима. Поклон обухвата све шаховске публикације у свету у раздобљу од 1880. године до 1964. године, кад је Рајнфелд умро, и преко 260 књига које је он сам написао у току своје плодне шаховске каријере. У времену од 1931—33 године био је првак државе Њујорк а дуго година је уређивао амерички шаховски часопис „Шаховска ревија“.

ИНДИЈА. — У Индији, која је позната као прадомовина шаха, ова игра је популарна и данас. Овогодишњи шампион је окупио 56 шахиста, који су по швајцарском систему одиграли 14 кола. Прво место освојио је 28-годишњи Р. Мејдем из државе Махараштра испред досадашњег првака, интернационалног мајстора Мануела Арона, Првак је освојио 10,5 поена, а Арон — 10. Треће до пето место поделили су са по 9,5 поена Р. Сапр, Фарук Али и Ранга Рао.

КУБА. — У кубанским основним школама шах ће ускоро постати предмет исте важности као и матерњи језик или математика. Прошле године Министарство просвете и Национални институт спорта донели су решење да се основни шаховске игре уведу као обавезан предмет у свим основним школама. Та-

ко ће 1,300.000 ученика у својим торбама поред уџбеника понети и шаховске табле. Досада је обавезном наставом шаха на Куби било обухваћено 8.000 ученика основних школа који станују у школским интернатима.

ФРАНЦУСКА. — И у овој земљи појавио се предлог за „реформу“ шаха. Његов аутор залаже се за сажимање шаха са фудбалом! Нова игра би се, по њему, звала „шах-фудбал“ а играла би се на шаховској табли од 81 поља. На табли би били постављени голови а уместо пешака минијатурни фудбал. Шаховске фигуре: краљ, дама, ловци, скакачи и топови сада би имали једини задатак да даду — гол!

ХОЛАНДИЈА. — Овогодишњи традиционални фестивал у Амстердаму, који организује холандска компанија ИБМ, шести по реду, добио је у значају због учествовања експреса света у шаху Михаила Ботвинника. Са шест узастопних победа он је прво место обезбедио још у почетку турнира и у крајњем пласману имао је 7,5 поена док је другопласирани Шпанац Артуро Помар, имао само 5,5. На трећем месту нашао се ветеран Сало Флор истина без пораза, али само са једном победом и 12 ремија. Интересантно је да се шаховски фестивал — велемајсторски и мајсторски турнир — играо у једној од сала цркве „Де Арк“ која је била савремено опремљена телевизором, прес-центром, а није изостао ни бифе...

Незванична олимпијада

Пре 30 година, 17. августа 1936. године, почело је у Минхену велико екипно такмичење на коме је учествовала 21 екипа, свака са по 8 шахиста и 2 резервна играча. Овај велики скуп шахиста није регистрован као Шаховска олимпијада јер је Немачка иступила 1933. године из Међународне шаховске федерације. Такмичење се играло у огромном холу изложбеног парка

и после 20 кола дало овај резултат: Мађарска 110,5 поена Пољска 108, Немачка 106,5, Југославија 104,5, Чехословачка 104, Летонија 96,5, Аустрија 95 и други. Екипа Југославије, која је играла у саставу Пирц, др Трифуновић, Шрајбер, др Асталос, Кениг, Костић, В. Вуковић, Бредер, Тот и О. Недељковић, била је у току такмичења кандидат за прво место.



суседне земље, у исто време кад и поштар са телеграмом који је најављивао његов долазак. Решење је ипак брзо нађено. Направљена је права шаховска рокада: један такмичар је са шаховске арене сишао мало ниже — за новинарски сто, а на његово место сео је Хонфи.

СУСРЕТ У МЕТРОУ

Овај необичан догађај де сисо се пре неколико година у подземној железници у Њујорку.

Тог јутра, 10. јануара 1958. године, Марсел Стернбергер је као и обично ушао у један вагон метроа и кренуо на посао као што је то чинио годинама. Марсел је био пореклом Мађар, али је одмах после рата дошао у Америку где се запослио као фотограф.

Обично је Марсел хватао воз који полази тачно у 9.10 ујутру. Међутим, тог јутра кренуо је нешто раније јер је желео да посети болесног пријатеља. У вагону у који је ушао тог јутра није било пралог места и управо када је намеравао да пређе у други, један младић је устао и уступио му место.

Марсел Стернбергер није био од оних који воле да разговарају у возу али је, опет, као фотограф волео да студира лица људи. Тако је и запазио човека који је седео с леве стране поред њега. Био је средњих година а на лицу му се одражавала дубока сета. Пошто је испитао лица путника која су се налазила у купеу, Марсел је извадио из џепа један мађарски лист и почео да чита.

Човек поред њега извинио се и замолио га на мађарском да и сам мало погледа у новине. Изненађен и обрадован што чује мађарски језик, Марсел му је пружио новине рекавши да ће их он читати касније. Тако је почео разговор, који је учинио прекретницу у животу једног човека.

У току полчасовног разговора, колико је возња трајала, човек је Марселу испричао своју тужну историју. Рекао је да се зове Раскин да је родом из Дебрецина и да је био пред дипломским испитом на техничком факултету кад је рат почео. Нацисти су га као Јеврејина одмах

Као и сви остали и Пол Раскин је пожурио кући да види шта је са његовом породицом. У очевој кући, где су живели његови родитељи, браћа, сестре и жена са којом је био у браку само неколико месеци, нашао је потпуно непознате људе. Један младић из суседства му је рекао да је цела његова породица одведена у Аушвиц и да се отуд нико није вратио. Изгубивши сваку наду да ће икад видети некога од својих, Раскин је напустио Дебрецин и прешао да живи у Будим-



одвели у концентрациони логор а касније у радни баталјон који је сахрањивао убијене логораше. Имао је срећу да дочека Русе који су ослободили логор и тако је преживео рат.

пешти. Убрзо је дипломирао и уклопио се у свакидањи живот. Али последице рата оставиле су дубоке трагове у његовој души тако да је остао потпуно усамљен. После догађаја 1956. у Ма-

ђарској, Раскин се нашао ван земље. Једно време је живео у Паризу а онда се октобра 1957. године преселио у Америку тако да је у ствари био свега три месеца у Њујорку пре случајног сусрета у подземној железници.

Када је Раскин завршио своју причу, Марсел га је запитао: „Да ли је ваше име Пол?“ Раскин се тргао, побледео и одговорио потврдно. „Име ваше жене је Марија, зар не?“ — Раскин је нагло устао са седишта и запитао: „Одакле све то знате?“

Пошто га је мало смирио, Марсел му је испричао да је пре неколико година у једном мађарском клубу сreo жену која му је рекла да је родом из Дебрецина, да је била уда-та, да су јој муж и цела његова породица нестали у концентрационом логору. Она је била одведена у једну подземну фабрику муниције и тамо је радила пошто је по струци била техничар. При крају рата успела је да побегне и да се пребаци на ослобођену територију а касније у Америку. У Америци је такође радила као техничар у једном бироу и Марсел ју је често сретао у споменом клубу.

Чим су изишли из метроа, Марсел и Пол су пришли првој говорници. Марсел је позвао биро у коме је Марија радила. Пошто је разговарао неколико минута са Маријом рекао јој је да има за њу велико изненађење. И тако после скоро 18 година чудном игром судбине Марија и Пол су се поново срели.

Писма читалаца

Драга редакцијо,

Желео бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и иностранства. Имам 15 год. и скупљам марке, разгледнице и кликере. Дописивање на српскохрватском и немачком.

Милиновић Споменко
Ул. Ивана Мажуранића бр. 28-а
Бањалука

Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из целе наше земље и иностранства, па вас молим да објавите и моју адресу. Сакупљам разгледнице градова и слике глумаца и глумица. Посебно волим Пјер Бриса и Џон Вејна. Волим забавну музику и филм. Језик дописивања: српскохрватски и немачки.

Петровић Вера
уч. 1-5 В. Гимназија
Лозница

Нас две имамо једну жељу а то је да се дописујемо са друговима и другарицама из земље и иностранства. Зовемо се Миросинка и Мирјана. Сакупљамо разгледнице и марке. Молимо будуће пријатеље да нам пишу на руском или српскохрватском језику. Ево наших адреса:

Стојановић Миросинка
уч. VII/2 раз.
Доња Мутница код Параћина
Мирјана Стојановић
уч. II/2 гимназије „13 октобар“
Параћин

Зовем се Башић Мирјана и редовно пратим ваш лист. Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и иностранства. Имам 11 година. Језик дописивања: енглески, српскохрватски, руски и немачки.

Башић Мирјана
Далматинска бр. 15
Сомбор — Бачка

Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и иностранства, на српскохрватском и руском језику. Сакупљам марке, значке и разгледнице.

Николић Душица
село Луњевица
Горњи Милановац

Зовем се Лупша Родика и имам 17 година, скупљам филмске глумце и разгледнице.

Станујем у вароши Велики Синиколлаул и желим да се дописујем на румунском, српскохрватском и мађарском језику.

Lupsa Rodica
Str Calea lui Traian 50
oras Simnicolaul — Mare
Banat — Romania

Имам 14 година. Желела бих да се дописујем са својим вршњацима само из Енглеске. Језик дописивања енглески и српскохрватски. Скупљам марке, а волим и модерну музику.

Димић Нада
Станка Врза 27
Београд

Јављам вам се са једном молбом коју како видим испуњавате свим својим оданим читаоцима. Желим да се дописујем са вршњацима из земље и иностранства. Имам 17 година. Веома ме интересује литература и желела бих да се дописујем с пријатељима из: Чехословачке, Пољске, Бугарске. Сакупљам: разгледнице и марке. Језик дописивања: руски, српскохрватски и француски.

Лекић Светлана
Ул. Корнелија Станковића 1а ст. 54
Нови Сад
Детелинара

Имам 13 година и идем у осми разред основне школе. Зовем се Алексић Снежана. Редовна сам и веома задовољна читањем вашег листа. Велики интересовање у мени пробудила је рубрика „Писма читалаца“ те вас молим да у њој објавите и моју адресу.

Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама широм наше земље и иностранства — СССР. Језик дописивања српскохрватски и руски. Обещавам да ћу на свако писмо обавезно одговорити.

Алексић Снежана
ОШ „Вук С. Караџић“
од. VIII/2
Ѓиљане — Космет

Имам 16 година. Зовем се Денић Родна. Редован сам читалац вашег листа. Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама широм наше земље. Мој хоби је скупљање разгледница.

Денић Родна
СШ „Драги Поповић“ 1/2
Ѓиљане — Космет

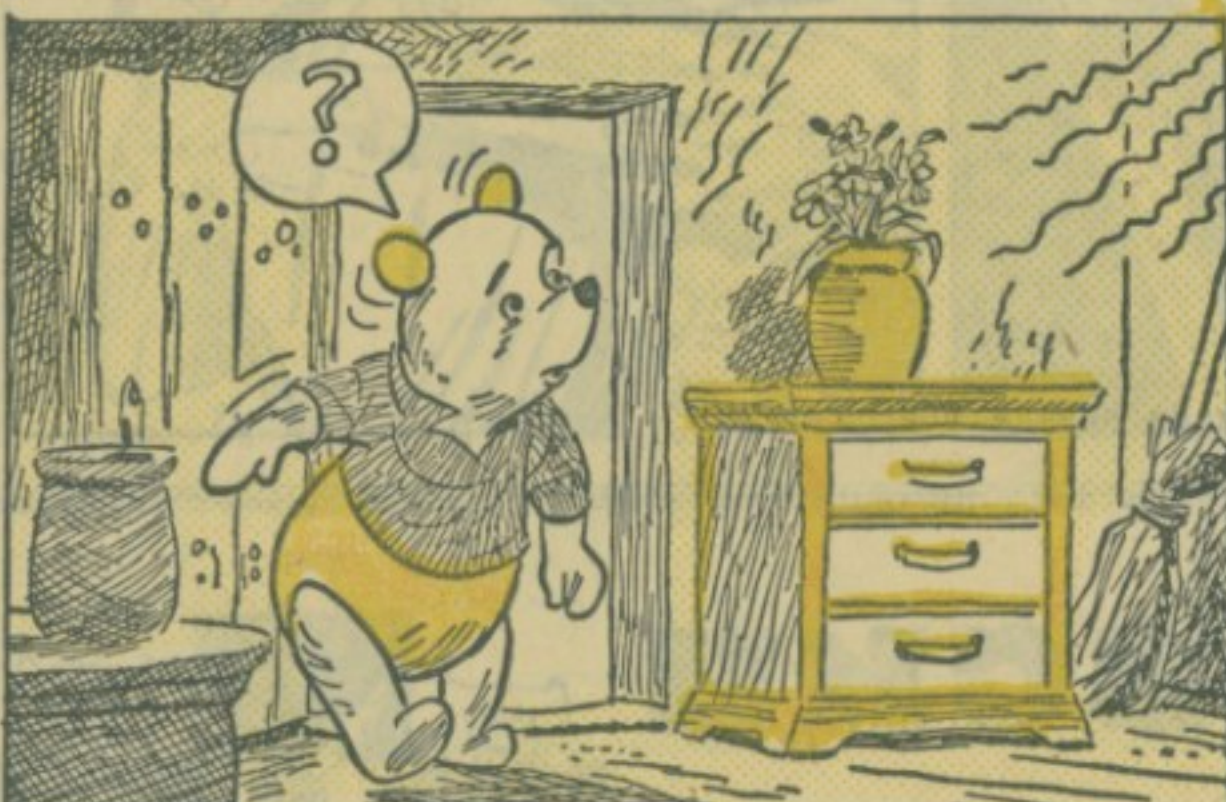
Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама широм наше земље и иностранства. Имам 15 година и ученица сам I разреда средњомедицинске школе. Интересује ме забавна музика и спорт. Навијач сам „Црвене звезде“.

Радичевска Божана
Ул. Партизанска бр. 149
Нас. Перези
Скопље

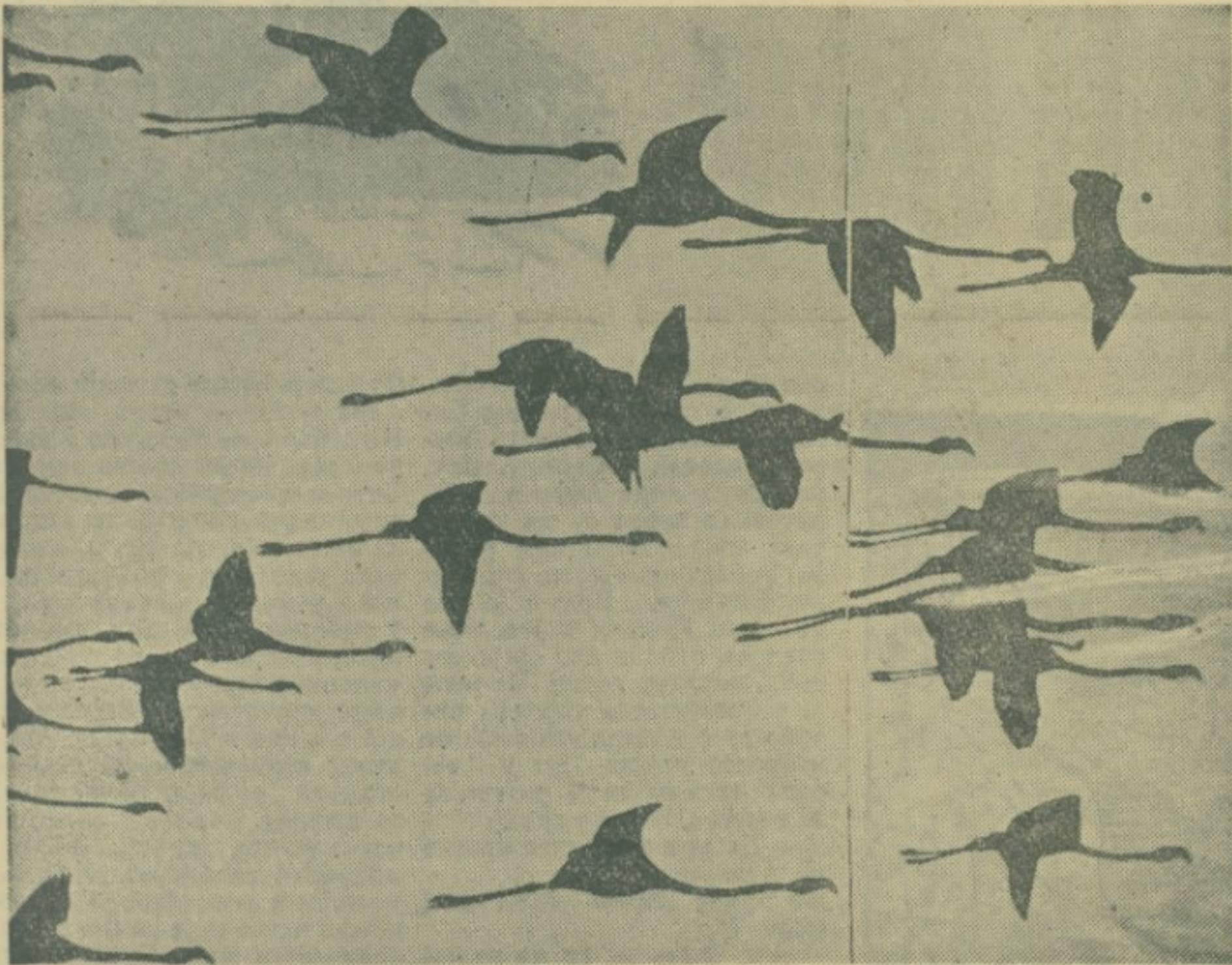
WALT
Disney

ШУМА ДЕТИЊСТВА

ПО
РОМАНУ
А.А.МИЛНЕ



НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ПУТНИЦИ



Рекорди птица дугопруга све више задивљују научнике. Нова открића показују да готово нема граница издржливости, брзине и тачности управљања птица у лету. Златасти даждевник који полеће са Аљаске лети преко Беринговог мореуза и Алеутских острва и после лета од 3.500 километара стиже до Хаваја. Беле роде преваљују још дужи пут и са обала Балтичког мора лете до Рта Добре Наде на крајњем југу Африке. Једна морска ластавица која живи најсеверније од свих птица полаже јаја недалеко од Јужног Пола, читавих 17.000 километара даље од места полетања. То је једино живо биће које скоро уопште не зна за ноћ. У току последња четири месеца дан још траје готово два пута дуже од ноћи.

Највећа од свих птица селица је циноски албатрос чија крила достижу распон и до четири метра. Он је истовремено и најбољи небески навигатор, јер користећи западне ветрове и буре скоро без слетања прави пут око света! То је птица која слеће на чврсто тле само у време парења.

Изненађују и брзине птица селица. Морска ластва однеће врло далеко од свог гнезда враћа се у њега брзином од 560 километара на дан. Препелица преваљује огромне раздаљине просечном брзином од 90 километара на час. Даждевник са Аљаске прелети 3.500 километара до Хаваја за 35 часова. Резерве масноће које организам птица врло рационално троши омогућавају летове без спуштања у дужини од 2.400 километара. Немачки орнитолог и оснивач станице за проучавање птица на Хелголанду Гетке тврди да птице достижу чак и брзину лета млазних авиона. Тако плавогрла птица која лети кроз стратосферу стигне од Африке до Немачке за једну ноћ! Радари су потврдили да многе птице које мигрирају ноћу лете на висини од 8.000 до 9.000 метара и прелећу чак и хималајске врхове. Није тако неуобичајено видети јастребове и чавке на висини од 6.000 метара.

Међутим, сви ови рекорди птица падају у засенак пред њиховим ненадмашним осећањем за оријентацију. Недавно је неколико десетина птица griffon ухваћено код Стокхолма и однето у разне крајеве, 650 до 5.000 километара далеко од њиховог пребивалишта. Као привучене

Откривена тајна оријентације птица приликом њихових миграција. — Птице које лете брзином звука и преваљују пут око света

неким тајанственим магнетом, све су се оне у року од два дана до три недеље вратиле на своје огњиште. Једна је стигла чак из Бостона у САД. У току дана селице као што су грлица и једна врста гавранова оријентацију се у лете према привидном кретању Сунца. Тајну оријентисања ноћних селица открио је недавно немачки зоолог Франц Сауер. Своје експерименте он је годинама вршио у планетаријуму бременске школе за поморску намовигацију.

Сауер је приметио да птице одреде свој правац лета још са тла, пре узлетања. Према томе, начин на који се управљају могуће је утврдити а да се оне не прате у току дугачког путовања. Научник је приметио да црноглавке и мухавице увек с јесени полећу у правцу југоистока односно Турске. Занимало га је шта ће се догодити ако превари птице и покаже им вештачко небо планетаријума уместо природног. И у том случају птице су полетале у правцу југоистока. Међутим, ако се планетаријум окрене око своје осе оне више не лете у правцу југоистока већ у правцу звезда ко-

је се у природи налазе на југоистоку! У планетаријуму се оне могу налазити на северу или југозападу али птице ће се тврдоглаво држати њих. Ако се у току лета промени карта неба изнад њихових глава, црноглавке мењају правац лета. Ако се изненада звезде угасе, црноглавке престану да лете и спусте се на прво погодно одмористе.

Најзанимљивији експеримент је извршен са црноглавима које су од тренутка када су се излегле биле изоловане тако да никада нису виделе небо. У тренутку када су стасале за своју прву сеобу, њих су донели у планетаријум. Ту су оне непогрешиво заузеле правац према југоистоку. Све се одиграло као да су у наследним генима птица забележене реперне тачке на небу. Ако се пак једној врсти црноглавки покаже вештачко небо Нила који представља крајњи циљ њиховог путовања, оне слете и одмах се успавају. Неки истраживачи међу којима је и др Сауер сматрају да су главне тачке за оријентацију птица на небу звезде Вега, Денеб и Алтер.

га су мачке биле нераздвојни део сваке породице. Колико су се мачке цениле у то време најбољи је пример да су се продавале по цени између десет и двадесет долара! А то су у оно време биле велике паре.

Крајем прошлог века у Менфису, држава Тенеси, појавила се куга коју су преносили пацови. Влада је за сваког убијеног пацова плаћала долар. Али узалудни су били сви напори док није доведен довољан број мачака које су само за недељу дана убиле или отерале све пацове.

Мада су мачке веома корисне и многи их воле, ипак ове животиње не трпе господара. Народна пословица каже: „Пас се везује за човека а мачка за кућу“. Људи знају за мачке више од 4.000 година. Од тада па до данас оне нису успели ни најмање да их промене. Нема мањих или већих мачака као што су људи успели да разним мешањем добију друге животиње, на пример, разне пасмине код паса. Мачке изгледају данас исто онако као што су изгледале и пре 4.000 година.



СЛОН БУНЦИЈА

Слон Мамлик живео је у московском зоолошком врту. Једнога дана отргао се и изашао на улицу. Када је саобраћајца угледао овог необичног пролазника, покушао је да га заустави. Али, слон га је без по муке натерао у бекство. Саобраћајца се завукао у стражарницу, али га слон ни овде није оставио на миру. Сурлом је обухватио стражарницу и почео да је тресе. Саобраћајца је покушао да искочи кроз врата, али се заглавио. Људи који су то по сматрали кидали су се од смеха, али му нису могли помоћи све док нису дошли људи из циркуса.

МЕХАНИЗАЦИЈА

Ловац Петерсон из Данске на необичан начин лови лисице. Он има мали цепни тенк и кад на њему притисне дугме тенк зазуји и почне да клизи у лисицију јаму. Лисица покушава да уједе нео-



бичног непријатеља, али зуб не може да пробије метал. У тенку се пали фар и јак млаз светлости обасјава лисицу која уплашена искаче из јаме право ловцу у крило.

ЗАЈЕДНО С БОРЦИМА

У Ханоју живи слон Малбај. Он је активно учествовао у борбама вијетнамског народа против освајача. У цунгли је преносио оружје, муницију, борце и командире. Године 1962. овај слон навршио је 120 година.

ГЛУМАЧКА НАРАВ

Овај догађај одиграо се у Мађарској. На железничкој станици зауставила се црвена лимузина. Путници су изишли на ваздух да се освеже. У то време са станице је управо полазио теретни воз. Већ је био дат сигнал, точкови су почели да се окрећу, али је одједном из једног вагона искочио слон. Одмах се устремио на црвену лимузину. Путници су се разбежали на разне стране, а слон је покушао да се попне на кров аутомобила и разуме се од њега је

Згоде и незгоде разних животиња



ПАУК — БАРОМЕТАР

Године 1794. француска армија упала је у Холандију. Да би зауставили Французе, Холанђани су отворили бране и поплавили путеве водом. — Француска армија је била заустављена. И управо када је француска војска требало да се врати натраг, неко је предложио главном команданту да мало сачека.

— Удариће мразеви — рекли су. — Пауци су престали да плету своје мреже.

И заиста, након десет дана стагли су мразеви. Вода се замрзнула и Французи су преко леда дошли до Амстердама.

СЛОНОВИ ПЛИВАЧИ

Енглески циркуски глумац Томсон једном је путовао на гостовање у Италију на старом теретно-путничком броду. Собом је повео и седам дресираних слонова.

Недалеко од италијанске обале брод је захватила бура. Како је био претоварен, потребно је било да се хитно избаци један део терета. Капетан брода предложио је Томсону да избаци слонове, на што је овај тешка срца пристао.

Бура се убрзо стишала. Када је брод стигао у пристаниште, дресера Томсона на обали је сачекало његових седам слонова.

ГЛЕДА ШТО ГА ЗАНИМА

У Народном парку у Уганди једном је на отвореном простору приказиван документарни филм о животу слонова у афричким цунглама. На те филмске представе стално је из шуме долазило и један слон. Он би се мирно смегио иза последњих редова гледалаца и пажљиво посматрао екран. После представе слон се враћао у густу шуму. Неколико пута се десило да дође на приказивање других



филмова али када је видео да се на њему не приказују слонови, он би одлазио натраг у шуму.

МАЈМУН — ПОМОРСКИ КАПЕТАН

Један совјетски брод пловио је Индијским океаном. Било је тихо време. Али одједном бродски телеграф почео је да даје команде једну за другом: „Пуним ходом! Назад! Средњи напред! Стоп!“

— Капетан је сигурно полудео — помислили су уплашени машинисти и истрчали на палубу.

Али на капетанском мосту, крај бродског телеграфа, угледали су мајмуна Рикија, љубимца посаде, јако заузетог.

То је био последњи мајмун

Рикија на броду. Капетан га је избрисао из списка посаде и искрсао на првом пристаништу, јер није био сигуран да мајмун неће направити неки мајмундук, који би их стајао много више.

ДВА ПРОБЛЕМА ЕЛЕКТРИФИКАЦИЈЕ

На једној конференцији посвећеној електрификацији у Тајланду претресана су два проблема која су била повезана са далеководима. Констановано је да се мајмуни, по дражавајући монтере пењу на стубове и праве кратке спојеве, а да слонови просто обарају стубове.

ВОЂА ПЛЕМЕНА

Капетан Кук поконио је корњачу вођи племена на Галапагосу. Њему се толико допала ова корњача да јој је дао титулу вође племена и име Туп Малила. Корњача Туп Малила живи и данас, и ако је отада прошло више од сто година. Од 1897. године поштанске марке острва Тонга штампају се с ликом корњаче Туп Малила.

мачка ће увек познати сирену свог брода. За време кад је била забрањена употреба сирене, многе мачке се у ишчекивању да чују сирену нису вратиле на свој брод.

ЦРТИЦЕ ИЗ ЖИВОТА МАЧКЕ

Према приближним подацима данас само у Сједињеним Америчким Државама има око 50 милиона мачака које живе по кућама а ко зна још колико их има без господара, по ћубриштима, и улицама. „Енциклопедија американа“ високо оцењује улогу мачака у освајању земље новог континента. „Напредак земљорадње као и освајање шума и прерија не би било могуће без мачака“. Преко 40 разних врста глодара уништавало је пољопривреду првих насељеника. Сто-

Људи нису успели ни приближно да схвате шта се дешава у мозгу мачке мада успевају да „читају“ мисли других домаћих животиња. Међутим, мачке тако вешто упротребљавају пантомиму да их је лако разумети и видети шта желе. Својим дугим брковима она може да покаже презир, благи покрети њеног репа изражавају нежност и умиљатост кад нешто жели да добије.

Мачке имају одличан вид и чуло слуха. Оне виде по мраку далеко боље од људи. Међутим, погрешно је веровање да мачке одлично виде и у најгушћем мраку. Исто тако није тачно да су мачке слепе за боје.

Мачка има до те мере осетљиво ухо да чује миши како се креће по соби, или змију која плује по земљи, као и било коју другу животињу или бубу. Мачке распознају кораке укућана чак кад ови пролазе улицом. Тада мачка обично приђе вратима и чека да се тај укућанин попне у собу.

Готово сваки брод, како ратни тако и путнички и трговачки има своју мачку. Када



Ево већ неколико година Жил Верн не напушта Амиден и све реће излази из куће.

„Сада се уопште не крећем и постао сам исто онакав кућни пацов као што сам раније био увек спреман на покрет. Године, немоћ, брига — све ме је то приковало за кућу. Ах, драги мој Поле! — тужио се он брату нешто пре свог седамдесетог рођендана. — Лепо је било оно време када смо заједно пловили морима. Никад се оно више неће вратити...“

„Видим све слабије и слабије, драга моја сестро, — писао је Верн 1903. године. — Операција катаракта још није извршена... Поред тога, ослугову сам на једно уво. И тако сад слушам и чујем само половину глупости и пакости које ходе по свету и то ми је не баш мала утеха!“

Сваког дана из свих крајева света стигла су писма упућена Жил Верну. Млади читаоци желели су му дуг живот и предлагали му теме за следеће томовете „Необичних путовања“.

Све чешће су у Амиден навраћали париски репортери и дописници иностраних листова. И Жил Верн, који је о себи и свом раду увек говорио нерадо и шкрто, био је принуђен да одговара на њихова питања. И ти разговори, који су остали забележени у разним листовима света, садрже веродостојне речи и мисли великог фантасте који иза себе није оставио ни дневнике ни мемоаре.

Готово сваки новинар почињао је традиционалним питањем:

— Мсје Верн, да ли бисте нам могли рећи како сте почели своју књижевну делатност?

— Моје прво дело — одговарао је Жил Верн — била је мала комедија у стиховима написана уз сарадњу Александра Диме — Сина, који је био и остао један од мојих најбољих пријатеља све до његове смрти. Звала се „Сломљене сламчице“ и играна је на сцени Историјског позоришта чији је сопственик био Дима — Отац. Комад је имао извесног успеха и по савету Диме-старијег, ја сам је штам

РОБОТИ — ВОДИЧИ

Место водича у Антибима ће ускоро заузети два робота, која ће моћи аутоматски да одговарају на питања пет лица. Роботи ће давати обавештења из историје и туризма и то на четири језика, док ће стрелица истовремено показивати на мапи где се налазе поменута места.

ПРИРОДНЕ ЧИПКЕ

На острву Јамајци расте дрво *legata lipearia*. Стабло овог дрвета покривено је танком кором, која је веома слична чипки. Мештани скидају ову природну чипку и од ње праве лаке хаљине и појасеве.

ЪАВОЛСКО ДРВО

„Ъаволско дрво“ расте у Северној Африци. У његовој кори налази се много фосфора који лучи интензивну светлост. Ноћу је под тим дрветом могуће читати.



ИНТЕРВЈУ СА ЖИЛ ВЕРНОМ



пао. „Не бојте се — бодро ме је. — Дајем вам пуну гаранцију да ће се наћи бар један купац. Тај купац ћу бити ја!“

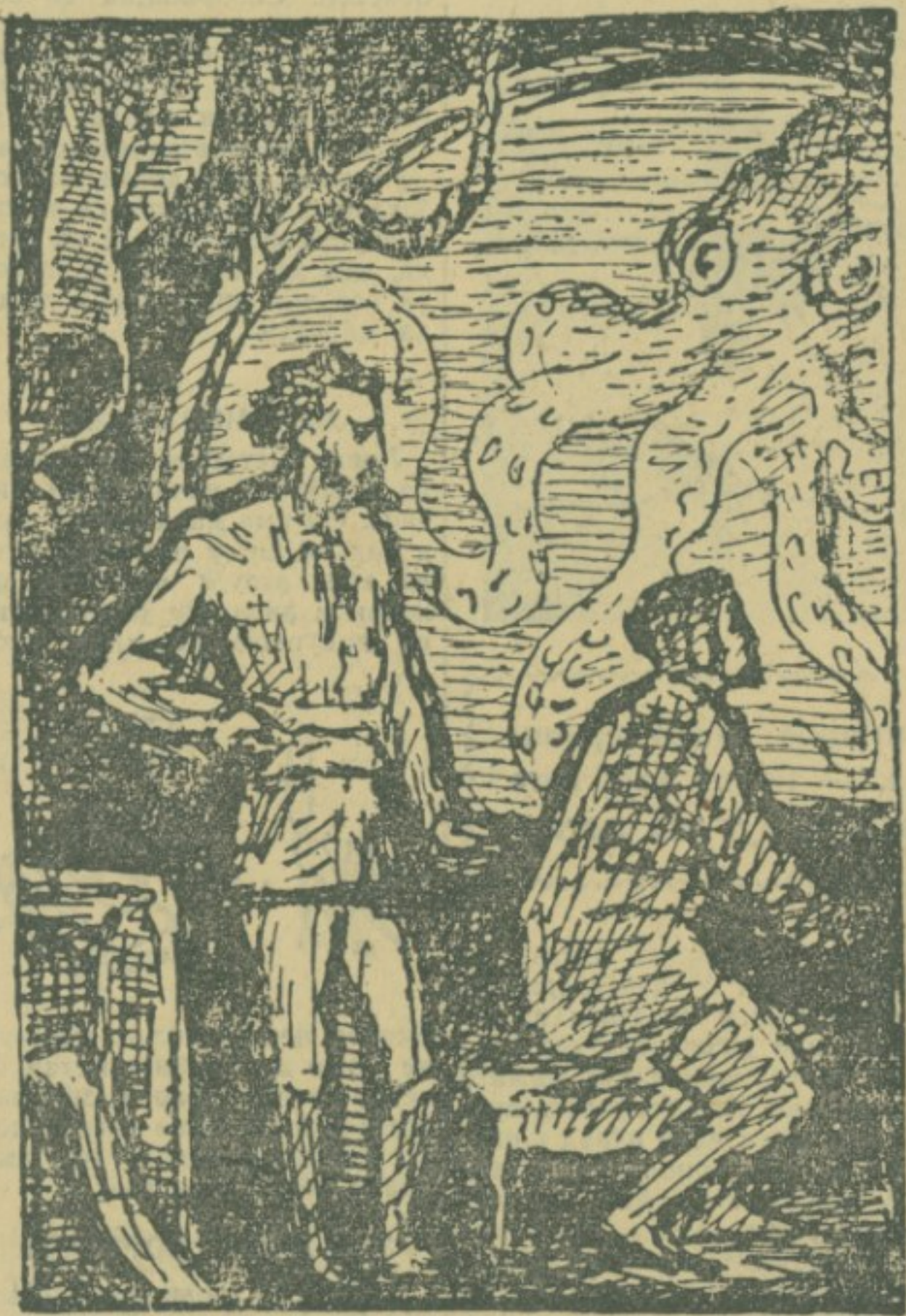
Писање за позориште ошудно је плаћено. И мада сам написао још неколико водвиља и комичних опера, убрзо ми је постало јасно да ми драмска дела неће донети ни славу ни средства за живот. Било је време да се озбиљно забринем за будућност.

— Желели бисмо да знамо, мсје Верн, шта вас је побудило да пишете научне романе и како сте дошли на ту срећну мисао?

— Отворено говорећи, не знам ни сам. Увек ме је занимала наука, нарочито географија. Љубав према географским картама и великим открићима вероватно су ме навели да кренем тим правцем. Књижевно поље које сам изабрао било је тада ново. У занимљивој форми фантастичних путовања трудио сам се да ширим савремену научна сазнања. На томе се и заснива серија географских романа који су постали део мог живота. Још пре него што се појавио први роман који је означавао почетак „Необичних путовања“, написао сам неколико прича на сличне теме, на пример, „Драма у ваздуху“ и „Зимовање на леду“.

— Испричајте нам о свом првом роману. Када се и под којим условима појавио?

— Приступивши роману „Пет недеља у балону“ — то је било у јесен 1862. године — одлучио сам да за место збивања узмем Африку из простог разлога што је тај део света био много мање познат од осталих. Пало ми је на ум да би се најзанимљивије и најобимније проучавање тог великог континента



најфантастичније своје романе учиним што је могућно више веродостојним и верним природи.

— Да ли је само то? Јер у многим вашим романима има изванредно тачних предсказања научних открића и проналазака... предсказања ко-

чио. Јер сваки писац ради по свом сопственом методу, бира јуни га пре инстинктом него разумом.

Обично почињем тиме што из картотеке узмем све податке који се односе на одређену тему; сортирам, проучавам и обрађујем према потребама будућег романа. Затим правим основну скицу и састављам план по главама. После тога пишем оловком концепт, остављајући по пола странице за исправке и допуне. То још није роман, већ само костур романа. У том облику иде у штампарију. У првој коректури исправљам готово сваку главу, а често читаве главе пишеш изнова. Коначан текст добија се после пете, седме или догађа се, девете коректуре. Недостатке свог дела јасније видим у штампаним отисцима него у рукопису. Срећом, мој издавач то схвата и не ставља ми никакве препреке... Због чега се сматра да ако један писац много пише да му то иде лако. Ни говора!

— Ваши јунаци увек путују.

сам на њој опловио Средоземно море, посетио Италију, Египет, Шкотску, Ирску, Данску, Холандију, Скандинавију, залазио у воде Африке... Та путовања веома су ми користила приликом писања романа. Боравио сам чак и у Северној Америци... Брат и ја смо посетили Њујорк и још неке градове, видели смо Нијагару зими, оковану ледом. На мене је величанствена мирноћа циновског водопада начинила не изборисав утисак. Пут у Америку пружио ми је материјал за роман „Пловећи град“.

— Да ли и ви делите мишљење читалаца да је у роману „20.000 миља под морем“?

— А знате ли ви да за тај свој највећи успех дугујем Жорж Сандову? Она ме је навела на мисао да напишем „20.000 миља под морем“.

— Жорж Санд?

— Ево како. Године 1865. на Етцелову молбу — он је био њен велики пријатељ — послао сам јој „Пет недеља у балону“ и „Путовање у средњим земљама“. Убрзо потом добио сам одговор од Жорж Сандове. То писмо чувам као реликвију.

Ево шта ми је написала Жорж Санд.

„Захваљујем вам за љубавне посвете на књигама. Ваша изврсна дела извукла су ме из стања дубоке апатије и натерала ме да осетим узбуђење. Њутило ме је само то што сам их тако брзо прогутала. Надам се да ћете иас ускоро одући у дубину мора а своје јунаке натерати да путују под морницама у чијем ће вам усавршавању помоћи ваше знање и ваша уобразиља. Ви имате таленат који узбуђује и срце способно да тај таленат још више узвиси.“

Сви новинари обавезно су навраћали разговор на капетана Немоа и „Наутилуса“. Енглец Даубарн, који је посетио Верна 1904. године, приметио је у разговору да најбоље конструкције подморница најубедљивије говоре о животној творењу његове идеје.

— Ни ту нема неког пророчанства — рекао му је Верн. — Подморница је постојала и пре него што се појавио мој роман. Просто сам узео оно што је већ постојало и у својој машти то разрадио. Капетан Немо жели да се ограда од сваког додира с људима. Отуд и његово име. Зато га „потопам“ у стихију која му пружа могућност не само да добије погонску снагу — електричну енергију — из самог океана, већ и да из мора извучи све што је неопходно за живот.“

Енглеска новинарка Мери Белок је записала:

„У његовој библиотеци угледаћете књиге по којима се ви-

Фенимор Купер су моји омиљени писци — рекао ми је Жил Верн. — Читајући Купера никад нисам осетио замор. Неки његови романи достојни су бесмртности и ја се наддам да ће се њих сећати и онда када такозвани литерарни цинизи каснијих времена падну у заборав. У младим данима одушевљавали су ме романи капетана Маријета. И данас их често прочитам. Свиђају ми се и Мајн Рид и Стивенсон. Али, изнад свих енглеских писаца стављам Дикенса. Њему много дугујем. Код њега се може наћи: машта, хумор, љубав, милосрђе, саосећање са сиромашним и угњетеним. Снажан утисак начинио је на мене ваш нови писац Велс. О нима потпуно индивидуалан манир и његове књиге су веома занимљиве. Али у поређењу са мном он иде потпуно супротним путем. Док ја полазим од вероватних и у приципу могућих ствари, Велс за остварење подвига својих јунака измишља најнемогућније начине. На пример, ако своје хероје хоће да баца у свемирско пространство, он измишља метал без тежине. Велс је, више него иједан други писац, представник енглеске уобразиље.“

Жил Верн се угаasio 24. марта 1905. године у свом кабинету, седећи за писаћим столом претрпаним завршеним и необјављеним рукописима. А све до краја 1910. године свако пола године наставио је да своје читаоце дарује по једним новим томом „Необичних путовања“.



ДРВО-КРАВА

У шумама Бразила расте дрво сорвејера. Ако зарежете његову кору, потеће ће млеко. Сок овог дрвета и по изгледу и по укусу сличан је крављем млеку. Свако дрво из једног „вимена“ даје по четири литра млека.

ПОСЛЕ 60 ГОДИНА

„Фијакер аутомобил“ модел Тирка-Мери 1908 којим је управљао Оливије Тирка, унак конструктора, прешао је пут од Париза до Москве (2.800 км) за десет дана. Иста ова кола прешла су овај пут и 1908. године.

НОВА ЦЕПНА ЛАМПА

У Јапану је пуштена у продају нова врста цепних лампи без електричних батерија. Оне се струјом снабдевају помоћу динама, који функционисау кад се једна опруга затегне са неколико покрета слично као кад се навија часовник. Лампа тада светли.



А зар ви сами, мсје Верн, не волите да путујете?

Веома волим, тачније, волео сам. У своје време велик део године проводио сам на својој јакти „Сен Мишел“. Два пута

ди да су много пута читане и прочитаване. Дела Хомера, Вергилија, Монтенја, Шекспира, Молијера, Купера, Дикенса, Скота.

— Валтер Скот, Дикенс и

ПОСЛЕДЊИ

У Јужном Тексасу дуж ме-
ксихичке границе живе
последњи прави каубо-
ји. Њихов број се смањује из
дана у дан, уместо чувара сто-
ке на коњима све је више мо-
дерних каубоја у аутомобили-
ма и авионима. Недавно је гру-
па новинара посетила један од
малобројних ранчева где каубо-
ји још живе и раде на стари
начин. Ево шта су они за-
бележили.

Предео јужног Тексаса који
се граничи са Мексиком об-
растао је жбуњем и травом ко-
је има само кад падну кише.
Међутим, последњих година
све је мање кише тако да цео
крај више личи на пустињу не-
го на пашњак. „Ова земља ви-
ше није ни за кога сем за ко-
јоте мада и они више немају
од чега да живе јер су и зече-
ви, њихове главне жртве, већ
напустили ове пределе. Пот-
ребно је готово 40 јутара да се
искрани једна крава. Па ипак,
ја ни за шта на свету не бих
напустио ранч“, каже један
стари каубој.

Роуд Ранер, надзорник
ранча:

— Све је мање правих каубо-
ја у Америци. За десет годи-
на неће их уопште више
бити. Људи се модернизују
свуда у свету па и овде. Ауто
и авион су заменили коња.
Све је мање и мање стоке на
пашњацима. Ливаде су заме-
њене стајама где се стока ве-
штачки храни и шаље на клани-
ницу. Зато месо више и не
ваља, јер „пема доброг меса
док говече бар сто пута не
претрчи поље“, каже једна
стара мексичка пословица.

Новинаре који су посетили
ранч изненадило је још не-
што: на отвореном пољу каубо-
ји морају да певају целу
ноћ. Надзорник Ранер им је
објаснио да се за мрачних
ноћи стока плаши и довољан
је и најмањи шум па да се
разбежи у свим правцима па
се после не може недељама
прикупити. Међутим, када чу
је глас каубоја стадо се осе-
ћа безбедно“.

Каубоји устају у четири у-
јутру. Пошто доручкују над-



ЈУРЕЊЕ НЕСТАШНЕ ТЕЛАДИ И ЊИХОВО ХВАТАЊЕ ЗАХТЕВА
МНОГО ВЕШТИНЕ И НАПОРА. ПРИ ТОМЕ КАУБОЈ МОРА ВИТИ
НЕОВИЧНО ПАЖЉИВ ДА НЕ ПОВРЕДИ ТЕЛЕ.

се види по томе што сваки
каубој у току дана промени
најмање пет до шест коња а
некад чак и десет. „Кад би
каубој јахао само једног ко-

И руке каубоја привукле су
пажњу новинара. Готово није
дан од њих није имао све
прсте. „Онима којима недо-
стају прсти још су добро



КАУБОЈИ ГОТОВО ПО ЦЕО ДАН ОСТАЈУ У СЕДЛУ. ДНЕВНО ПРОМЕНЕ ЧАК И ПО ДЕСЕТ КОЊА.

зорник их распоређује на
рад. Њихов посао је врло на-
поран: било да одвајају те-
ла од крава, било да хватају
краве и бикове за жигосање
или за слање на кланицу Ко-
лико је то напорно најбоље

ња целог дана, тај би коњ
брзо липсао. Коњ каубоја ра-
ди у току једног сата као
обичан коњ у току целе неде-
ље. Само за једно јутро он
претрчи и до 80 километара“,
каже Роуд Ранер.

прошли. Има их много који
су изгубили руку или ногу.
То се најчешће дешава када
каубој ухвати бика или кра-
ву а онда они нагло појуре
и ако је каубој мало непаж-
љив, лако му просто одсече

прсте или руку“, објашњава
Ранер.

Новинари су упознали и ста-
рога Мексиканца Дока који
ради на ранчу а занимање му
је — непогрешиви читач тра-
гова. Он ступа на сцену кад
се нека крава или теле са
ранча изгубе. Чита трагове
људи, стоке, зечева, којата са
таквом тачношћу да је то про-
сто невероватно. — Потгледај-
те ова два трага — каже ста-
ри Док. — Ово су трагови два
човека који су носили неки
терет на леђима. Овај леви
је носио тежи терет од овог
другог. Видите, овај траг дуб

пла два ловца са којотима на
леђима. Траг је био стар че-
тири дана.

У овом крају кактуси су
врло цењена биљка. Пре два-
десетак година десило се да
три године није пало ни кап
кише. Сва би нам стока поцр-
кала да није било кактуса. Ми
смо скидали трње са кактуса
и давали га стоци, јер као што
је познато кактуси су пуни
течности“, сећа се Ранер.

„Нудили су ми да пређем
на један велики ранч у Ариз-
они. Тамо се каубоји возе ау-
томобилима у којима има и
телефона који су у вези са
зградама и авионом који над-
леће стоку и даје инструкци-
је каубојима. Тамо је све ау-
томатизовано. Чак бих имао
и бољу плату. Кажу да тамо
доносе каубојима доручак у
кревет. Можда је то мало
претерано, али у сваком слу-
чају живе далеко боље и раде
мање напорно од нас. Али,
овде сам научио на коње и
не могу да се од њих одво-
јим. У овом крају сам више
од 30 година и ту ћу и да
умрем. Везују ме многе успо-
мене на стара добра времена.
Сада све то пролази. Млађи
још могу да се прилагоде но-
вом начину фармерства, али
за нас старе нема промене.
Каубој који се одвоји од ко-
ња није више каубој“, закљу-
чио је Ранер.



АВИОНИ СВЕ ЧЕШЋЕ ПОМАЖУ КАУБОЈИМА У ГОЂЕЊУ
СТОКЕ



Једна школа — један ђак

Школске власти у Падру, у
америчкој савезној држави
Колорадо, донеле су несваки-
дашњу одлуку: да се 13-ого-
дишњој Сузани Бони испла-
ћује 50 долара месечно ако
буде редовно одлазила у
школу. Овако велику „плату“
девојчица ће, добити ако
буде испуњавала постављени
услов тј. ако сваког дана буде
превађивала пут до школе
који износи 70 км. Школу у
Падру власти намеравају за
догледно време да затворе
јер јер је Сузана досад била
њен једини ђак.

„Лепа“ породица

На једном надгробном спо-
менику у Дебрецину, у Ма-
ђарској, може се прочитати
следећи натпис: „Овде почи-
ва Јозеф Мориц кога је убио
рођени син, Изабела Мориц
коју је у 47. години отровала
рођена кћерка; Елизабета Мо-
риц која се убила пошто је
отровала мајку и Јозеф Мо-
риц убица оца који је умро
на робији“.

Најомиљеније боје

Обимна међународна анке-
та спроведена с циљем да се
утврди које су боје најоми-
љеније, показала је ове ре-
зультате: 1. зелена (42%) 2. ул-
трамарин, 3. плава као небо,
4. жута окер и 5. цинобер цр-
вена.

Аутомобил од каде

Учитељ Дејвид Хардинг из
Кингстона у Енглеској окла-
дио се и одмах се дао на по-
сао да опкладу и добије: на-
правио је аутомобил од каде.
Додао јој је четири точка,
мотор и управљач. Остала не
опходна опрема према пропи-

сима а у стилу са возилом:
огледало за поглед уназад —
дршка четке за трљање ле-
ћа на коју је причвршћено
целно огледало док се у чи-
нијици за сапун налазе шо-
ферске рукавице.

Своје возило Хардинг је
пријавио саобраћајним вла-
стима и оно има свој реги-
старски број. Дозвољено му
је, дакле, кретање улицама и
он се у њему свакодневно до-
вози до школе.

Боље је имати него...

Управа једног хотела у јед-
ном малом граду у Канзасу, у
Америци, одавно на овај
начин рекламира свој хотел:

„Изванредан поглед на мо-
ре“. И заиста у свим собама
овог хотела извешане су раз-
гледнице са мора у боји.

Хладни Енглези

Један енглески психолог
сматра да су његови сунар-
одници веома недруштвени.
Своју констатацију заснива
на томе да још ниједном ни-
је запазио да се Енглези у
неком локалу међусобно по-
здраве махањем руку, док је
такве пријатељске покрете
видео 180 пута у једној ита-
лијанској кафани, 120 пута у
једном париском бару итд.

Уз килограм најскупље кафе

Машта и досетљивост трго-
ваца су стварно неисцрпни.
Најбољи доказ за то је нат-
пис који се пре извесног вре-
мена могао прочитати на из-
логу једне продавнице полов-
них аутомобила у Детроиту
у САД:

„Код нас се продаје нај-
скупља кафа на свету, 595
долара један килограм“.

А мало ниже може се про-
читати и ово:

„Купујући код нас кафу
добићете бесплатно и аутомо-
бил модел 1963. године, уз
гаранцију од шест месеци“.

ВЕШТА ВЕШТИНА

Венецуеланска полиција
спала је с ногу трагајући
за бандом која је са део-
нице између градова Ка-
ракаса и Ла-Шарија ук-
рала око педесет киломе-
тара железничке пруге за-
једно са праговима.



ИГРЕ У СРЕДЊЕМ ВЕКУ

Мада су људи у средњем
веку радили просечно 15 ча-
сова дневно, у току године
било је око 150 месних, сео-
ских, феудалних или држав-
них празника а и недељом
се није радило. У те дане
приређиване су забаве и у-
пражњавани спортови. Фуд-
бал се у Енглеској играо још
у 14 веку. У исто време у
Фиренци је био популаран
калчо. Куглање се појавило
још неколико векова раније,
а крикет је на британском
двору био омиљен у 14. ве-
ку. Чувен је меч између мар-
киза де Ротлена и британ-
ског краља Хенрика VIII у
игри пом, сличној данашњем
тенису, одржан 1514. године.
Победио је маркиз и зарадио
50.000 златника. Римљани су
се одушевљавали борбама
петлова а у Византији су коњ-
ске трке проузроковале мно-
ге жртве на хиподромима.
Клизалке за лед направљене
од костију јелена или коња
постојале су у 12. веку у
свим скандинавским земљама.
Изгледа да је шах измиш-
љен у 5. веку у Индији за

разноду моћног раце Раме. дамо: играње карата се по-
Карло Велики је био страстан јавило у доба крсташких
играч шаха. На крају да до- ратова.





Одговор

КРАЈ БАЗЕНА

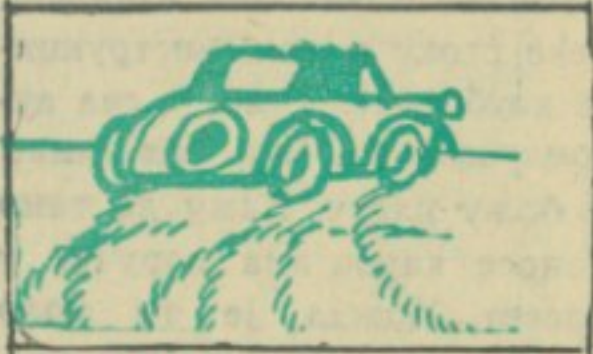
Инспектор Вернер је повео у полицију — лекара. Разлог је очигледан: лекарева изјава није одговарала исти-



ни. Јер, у чаши која је пала у воду и у њој прележала извесно време не може се тек тако, само чулом мириса, осетити никакав мирис.

ДВА БРАТА

Инспектор није поверовао Еберхардовим речима. Јер,



шест трагова од аутомобилских гума на пешчаном путу значила су да је Еберхард напуштао кућу мада је изјавио да није.

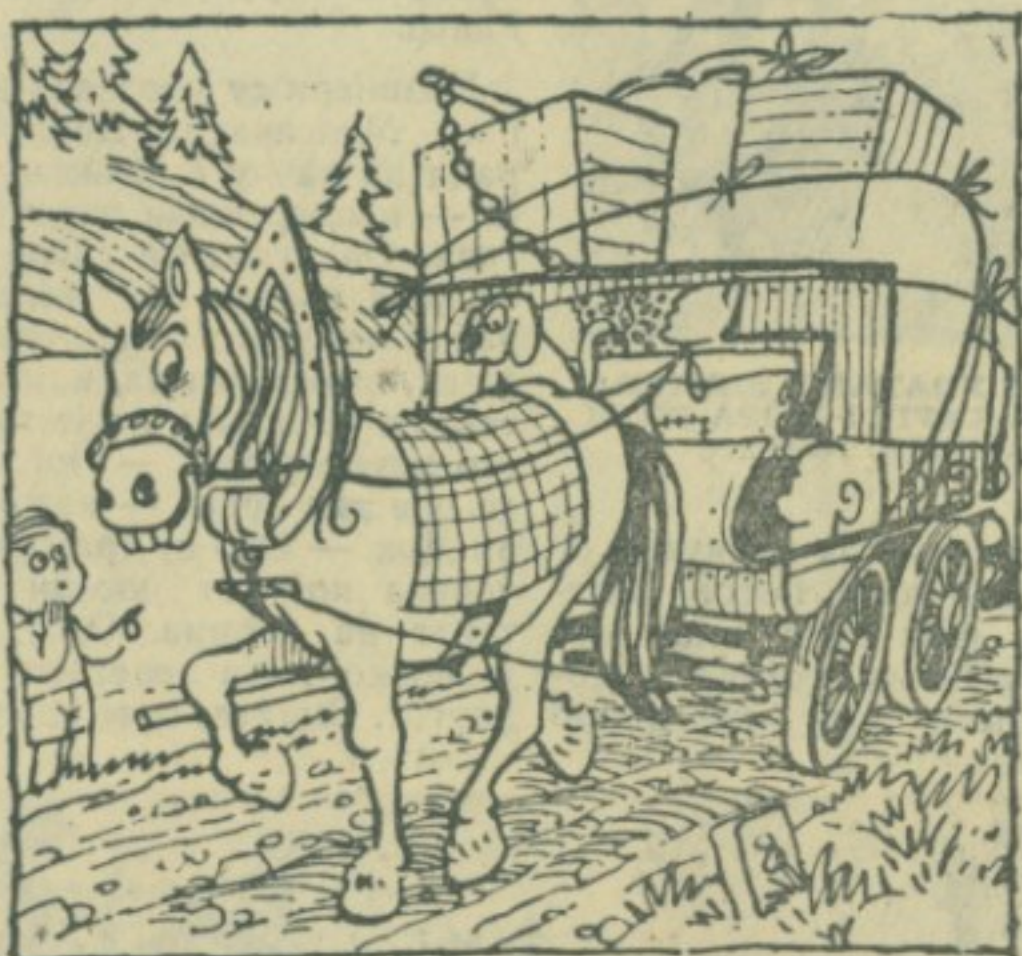
ТРАГАЧ

Од три пута што су водила од куће дечак који је тражио Бору изабрао је камену јер ни на пешчаном ни на травном није било Бориних трагова, а на камену трагови не остају. На обали реке Бора је кренуо у страну супротну од оне на којој се налазило сунце, јер му је оно грејало у леђа и осветљавало копчу. Борини трагови кроз траву били су јасни. На асфалтном путу Борини друг је имао мало тежи задатак: да одлучи на коју ће страну. Помогле су му љуске од лешника. На пропланку, куда су трагови довели Бороног друга, стајала су три дрвета. На које се од њих Бора сакрио? Веверица која је сисла с једне липе и опет се спокојно попела на њу „сведочила“ је да Бора није на њој. Друга липа је превише дебела да би дечак могао да је обухвати рукама и увере се уз њено стабло.

Јасно, Бора је морао бити на храсту. То су „потрпљивале“ и узнемирене птице које су кружиле изнад његове крошње и кричале.

ОТВОРИ ОЧИ

ПАМЕТАН КОЊ



Дечак који стоји крај пута запрепашћено гледа како пролазе кола натоварена разном робом. Коњ мирно каси, на кочијашевом седишту чучи једно псетање, а од кочијаша ни трага. Малишан зна да су коњи паметне животиње, да има коња који одлично познају пут до куће, али га ипак чуди како се кочијаш усудио да тек тако остави коња, кола и толику робу без надзора.

Међутим, малишан се преварио. Кочијаш, додуше није на свом седишту, али је ипак ту? Видите ли га?

Одговор:

Малишан је видео кочијаша који је седио на коњу, а не на седишту. Коњи су паметни животиње и знају где је њихов господар.

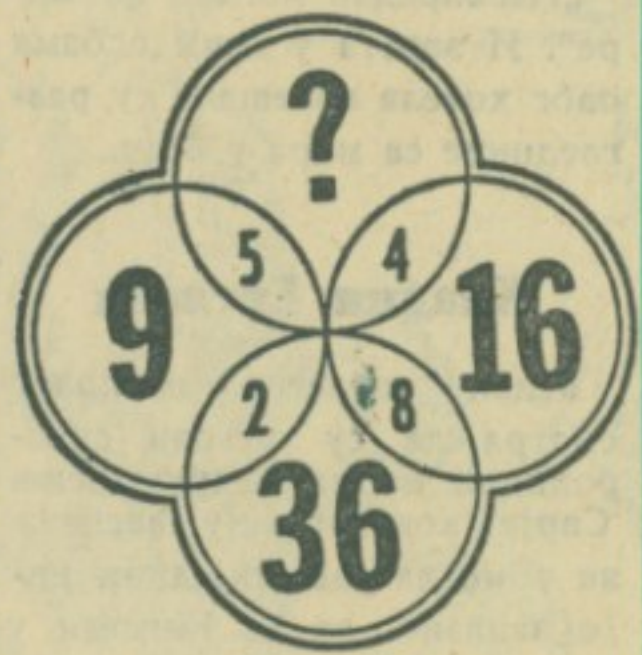
За математичаре

У сваком кругу нашег цртежа налази се један велик и два мала броја.

У сваком од кругова треба извршити две рачунске радње, увек исте, с малим бројевима чији је резултат — велики број. Ако успете да откријете које рачунске радње треба извести, неће вам бити тешко да уместо знака питања поставите одговарајући број. У обзир долазе две од четири основне рачунске радње (сабирање, одузимање, дељење и множење).

Одговор:

У сваком од кругова налази се један велик и два мала броја. У сваком од кругова треба извршити две рачунске радње, увек исте, с малим бројевима чији је резултат — велики број. Ако успете да откријете које рачунске радње треба извести, неће вам бити тешко да уместо знака питања поставите одговарајући број. У обзир долазе две од четири основне рачунске радње (сабирање, одузимање, дељење и множење).



СВАКОМ
СВОЈЕ

На земљи живе многи разни народи и сваки од њих има понешто само њему својствено тако да на први поглед можемо да кажемо: „Да, ове предмете праве Ескимци, ова ствар се највише употребљава међу Индијанцима.“

На нашем цртежу налази се неколико различитих предмета а испод њих су представници разних народа. Покушајте да одредите која ствар припада којој особи, спарујући бројеве и слова. Задатак није тежак.

Одговор:

А-6, Б-3, В-2, Г-4, Д-1, Е-5.

Историјска загонетка

Између 20.000 жртава велике природне катастрофе био је и један познати природњак, аутор великог дела „Историја природе“ у 37 књига.

Он је најпре угледао један диновски облак који је покривао врх планине и изгледао као натприродно израсто дрво. Научник је похитао према планини на којој су сви остали бежали што даље одатле: желео је да испита шта се догађа.

Упао је у прави пакао. Облак се ширио страховитом брзином и убрзо је замрачило читаво небо. Дан се претворио у ноћ. На престрављене људе падали су, као киша, врео пепео и услијано камење. Читав један град био је затрпан. Хиљаде људи изгубило је живот у подрумима својих кућа; многе је на улици затрпала услијана лава.

Вековима касније уништени град био је откопан. Његове улице и зграде, које су под дебелим слојем пепела и стврнуте лаве остале готово неоштећене, представљају данас праву атракцију.

Како се зове овај град?

Одговор:

Помпеје. Катастрофа је била изазвана вулканом Везувисом који је избио 79. године наредног августа. Данаšет нешто ав

ПОТОНУЛИ БРОД

Године 1959. крај америчке обале потонуо је један модеран теретни пароброд. Ниједан члан посаде није могао бити спасен. Тек после пола године гњурци су успели да открију олупину потонулог брода. Испитујући брод утврдили су да се бродолом догодио у току ноћи.

На основу чега је утврђено време бродолома?

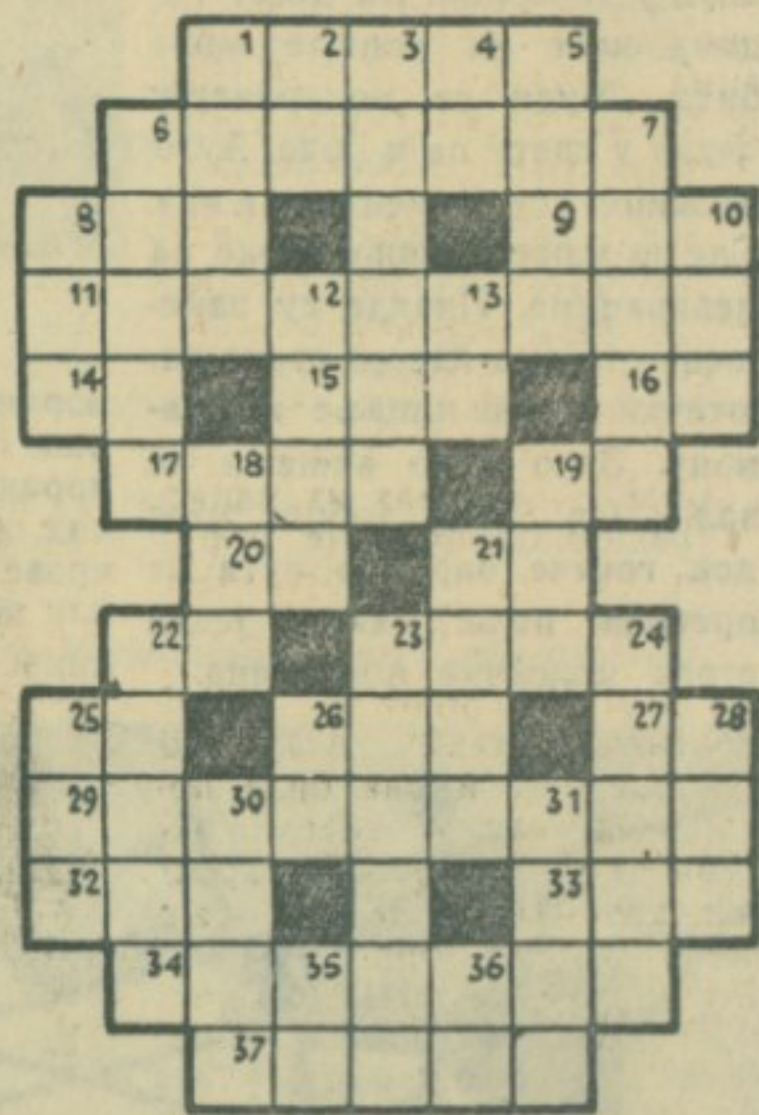
Одговор:

Бродолом се догодио у току ноћи. На основу чега је утврђено време бродолома?

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) мера за дужину, 6) наша позоришна глумица (Ирена), 8) бодља, 9) производ пчела, 11) Молијерова комедија, 14) хемијски знак за радијум, старојудејски цар, 16) узвик, 17) старо германско племе, 19) хемијски знак за калај, 20) афирмација, 21) име француског глумца на Монтана, 22) два слова, 23) први ударац при мачевању, 25) скраћеница за својеручно, 28) веома дуг променски перид од, 27) иницијали нашег књижевника („Смрт Смајлаге Ченгића“), 29) италијански диригент светског гласа (Артуро), 32) инсекти из фамилије опнокрлица, 33) нарочита врста мастила за цртање, 34) једногодишња биљка, 37) стипса.

Усправно: 1) француски сликар, импресионист (Клод), 2) слово титинице, 3) једна од САД, 4) првак, 5) део тела, 6) врх, 7) француски филозоф (Ернест), 8) европско и азијско дивље говече, 10) парче, 12) женско име, 13) два слова, 18) песма узвишеног садржаја, 19) целокупни, 21) држава у Азији, 22) северноамерички песник (Роберт), 23) извезбаност, рутина, 24) временска јединица, 25) део намештаја, 26) савремени совјетски филмски редитељ (Николај), 28) врста глодара, 30) део чизме, 31) град у Енглеској, 35) мера за количину у комадицу у Данској, 36) аутомобилска ознака за Куманово.



РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) јелек, 6) Супетар, 8) акт, 9) пар, 11) глаголица, 14) ао, 15) ета, 16) Ис, 17) пита, 19) он, 20) ге, 21) В(орисав) С(танковић), 22) ко, 23) Урал, 25) ја, 26) сто, 27) ар, 29) „Андромакс“, 32) дар, 33) ток, 34) никадор, 37) Мукос.

Усправно: 1) јута, 2) еп, 3) лепота, 4) ет, 5) капи, 6) склоп, 7) Рацин, 8) ага, 10) Рас, 12) Гете, 13) ља, 18) Иго, 19) оса, 21) бром, 22) канат, 23) уторак, 24) латор, 25) јад, 26) ср, 28) рак, 30) Дрим, 31) Атос, 35) КУ, 36) до.

ТРАГАЧ

ПРИЧА — ЗАГОНЕТКА

Бора ме је баш насмејао. Казао ми је да га никако нећу моћи да нађем.

— Иди, сакриј се — рекао сам му.

И Бора је изашао из куће. Договорили смо се: ја ћу поћи да га тражим тек кроз пола часа.

Од куће воде три пута. Један је пешчан. Ноћу је кишица спрала с њега све трагове и сад се он пружао равн, потпуно раван.

Други пут је од камена. Трећи је зарастао травом и на њему није било ниједне повијене травчице.

Какав задатак! Три пута а ниједног трага. Ипак, одмах сам се сетио. Бора је морао поћи овим путем и ниједним другим.

Тај пут ме је довео до реке. Бора није умео да плива.

Значи, пошао је стациом дуж обале.

На обали су се играли неки малишани.

— Да ли сте видели Бору?

— Јесмо.

— Како је одевен?

— Има плаву кошуљу и сиве панталоне.

— И на леђима има копчу?

— Тачно! Сећам се, одлазио је и копча је сијала на сунцу — одговорио ми је један од малишана.

Сада сам тачно знао на коју је страну Бора пошао.

После једног километра наишао сам на његов траг. Стаза се ту завршавала и он је пошао кроз високу траву. Наишао на жбун леске и брао је лешнике. Траг ме је довео до асфалтираног пута.

Тада сам почео да разгледам асфалт и скупљах мате-

ријалне доказе. Прво сам прешао око сто метара и подигао хартијцу од чоколадне бомбоне. После тога сам наишао на размирску лужтуру од шкољке, једну петодинарку и љуску од лешника. Затим сам се окренуо на другу страну и наишао на јелову шингарку и један завртањ од бицикла. Све те предмете скупих сам на гомили. Међу њима налазио се један који је одавао Бору.

И стварно, убрзо сам опет наишао на његов траг. Напустио је асфалтни друм и скренуо у шуму. А кроз шуму је тешко проћи а за собом не оставити траг.

Ускоро сам избио на један велики пропланак и угледао три огромна дрвета: храст и две липе. Обишао сам пропланак и више нисам наишао ни на какав траг. Значи, Бо-

ра је остао на пропланку и сакрио се на једно од три дрвета.

Приметио сам како се низ једну липу спустила веверица, провртела се око стабла и поново уз њега успузао.

Густа, тамнозелена круна храста дизала се у небо, заклањајући сунце, а над самим његовим врхом кружиле су и кричале неке птице. Друга липа била је прави цин: стабла јој је дебело као велика бачва. Да би се обухватило била су потребна три одрасла дечака.

Брзо сам пришао једном дрвету и викнуо:

— Силази! Не вреди ти да се даље криш.

И Бора је сишао с дрвета.

— Како си ме нашао? Погодите, како сам нашао Бору?



КРАЈ ТАЈНЕ БАЗЕ НА ГРЕНЛАНДУ

Од самог почетка другог светског рата Немци су на Гренланду имали тајну базу, која им је одлично служила и као метеоролошка станица и као пункт за снабдевање подморница. Станица је подигнута у оној области острва коју метеоролози називају „временска кухиња“ тако да су Немци тачно знали какво ће време бити следећих неколико дана над западном Европом и Енглеском што им је користило за бомбардовање.

Почетком 1942. године британска обавештајна служба успела је да дозна за постојање немачке базе на Гренланду. Али, узалуд су савезнички авиони снимали острво уздуж и попреко, база није могла бити откривена захваљујући одличној камуфлажи. Немачке подморнице, које су се снабдевале у тој бази, правиле су праву путошу међу савезничким бродовима који су пловили за Русију Северним морем, док су немачки авиони и даље с непогрешивом тачношћу користили време за бомбардовање Енглеске.

Известан број савезничких авиона је непрекидно дежуровао у области Гренланда. Они су потопили више немачких подморница, али су ове увек биле замењене другима. Немачку базу требало је уништити на сваки начин. Али сви напори остали су узалудни. А онда је дошао 24. март 1943. године када је случај помогао савезницима да се база открије.

Тога дана један канадски авион открио је две немачке подморнице јужно од Гренланда и одмах их напао.

Прва подморница је убрзо била погођена и потопљена. Међутим, са другом није ишло тако лако. Подморница се одлично бранила новим противавионским топовима. На крају је и она била потопљена, али је скупо продала своју кожу. Цео предњи део авиона је био разнет. Преостала три члана посаде некако су успела да искоче из авиона и да се спасу скоком у ледену воду. Успели су да понесу само један гумени чамац и по два obroка хране.

По њиховој оцени били су удаљени око 800 километара источно од Гренланда. Чамац је био тако мали да је само један могао да весла док су остала двојица морала да седе у мокром оделу. Веслали су наизменично да се не би смрзали. После два дана веслања наишли су на прве санте леда а трећег дана угледали острво.

Крајње исцрпљени успели су увече трећег дана да се

докопају острва и извуку свој мали чамац. Преморени одмах су легли да спавају. Један је увек био на стражи. Негде око пола ноћи на ред је дошао Милер, који је био најслабији од све тројице. Њему се у једном тренутку учинило да види неке светлосне знаке у даљини. Како није био сигуран сања ли или је то јава, он је про-

стварно да им је личило на причу из „Хиљаду и једне ноћи.“

Око стотину метара испод стрме литице видела се витка силуета једне подморнице. Чамци су непрестано ишли од подморнице до једне дрвене платформе на којој је било пуно сандука. Када су сви сандуци били утоварени на чамце и пребачени на

подморница је као привиђење нестала у леденом мору. Исто тако нестала је и дрвена платформа у стрмој литици.

Авијатичари су просто били ошамућени оним што су видели. Шта да ураде? После краћег времена договорили су се да покушају да униште базу по сваку цену. Чим је свануло кренули су у

што су исекали жице које су водиле од станице за пећину, пажљиво су се привукли вратима и нагло упали у станицу. У соби је за столом седео само један Немац и нешто читао. Био је тако изненађен да су га авијатичари врло лако савладали.

Док су они још били поред стола и узимали оружје и извештаје који су лежали на столу, из другог одељења појавио се још један Немац. Њега су убили из револвера пре него што је стигао да употреби машинку која му је висила о врату. Брзо су узели све оружје које су нашли и пожурили ка баракама. Хитали су да стигну пре него што се открије њихово присуство услед прекида везе са станицом.

Бараке су биле потпуно празне. На улазу у пећину лежала су бурад пуна бензина. Брзо су почели да буше бурад и када је бензин почео да тече по пећини запалили су га. У међувремену су заузели добар закљон са оружјем у рукама и чекали шта ће се десити.

Ускоро су улази у пећине претворени у пламен. Одјек нуле су страховите експлозије. У пећинама је настао прави пакао, Немци су почели да излећу из њих као живе буктиње. Али сви они који су се појавили на излазу пећине пали су покошени рафалима тројице авијатичара.

Од педесет Немаца, колико се налазило у тој бази, само их је девет преживело. Али су и они били у тешком стању. Међу њима је био командант базе, један поручник који је добро знао енглески. Њему је било наређено да затражи авионску лекарску помоћ. Речено му је да ће ако покуша неки трик, сместа сви бити побијени. Сутрадан је авионом стигао лекар са својим помоћником. Може се замислити његово изненађење када се нашао пред упереном машинком.

Авијатичари су уништили све инсталације и апарате а затим одлетели у најближу савезничку базу. Видећи немачки авион британски војници почели су да туку. Том приликом је један од авијатичара рањен. Ипак су се некако спустили на аеродром. Оно што су испричали звучало је готово невероватно. Одмах су упућена три бомбардера да провере целу ствар и сравне базу са земљом.

Тако је срећним случајем уништена једна база која је годинама задавала тешке ударце савезницима.



будио своје другове. Били су то јасни знаци Морзевом азбуком, али, разуме се, кодовани.

У немачкој тајној бази

Било им је јасно да су открили нешто важно. Одмах су помислили на немачку базу, али то је тек требало про верити. Више нису осећали умор и хладноћу и после два часа хода стигли су до једног фјорда који се стрмо спуштао у море. Оно што су ту видели толико је било не-

подморнице, платформа је почела да се диже увис на челичним ланцима. Када се платформа приближила врху литице, отворила се се једна челична врата и беле сенке почеле су да стављају нове сандуке на платформу. Пошто је платформа натоварена, беле сенке су нестале а платформа се спустила до по вршине воде.

Све се то понављало више пута у највећој тишини и веома брзо. Када је платформа испражњена и последњи пут,

извиђање врло опрезно. Око 500 метара од обале угледали су вешто камуфлирану метеоролошку станицу. Иза самог гребена налазила се једна мала увала у којој су биле две дрвене бараке. Судећи по угађеном снегу око њих било је јасно да оне служе као улаз у пећину из које су изишли сандуци.

Мада су од оружја имали само нож авијатичари су решили да нападну метеоролошку станицу. Највише су радочунати на изненађење. По-

Јесте
ли бети
гучи

га...

...језик којим говоре Баски, народ који живи у Пиринејима на граници између Француске и Шпаније, веома је сличан језику Бур-



ђијанаца и Черкеза на Кавказу. Зато неки историчари верују да су се Баски, некад давно, доселили на запад Европе — с Кавказа.

... стари Римљани слали су своје људе у све крајеве империје и у освојене државе да обрађују земљу. Ти љу-



ди називани су колони-ма (од глагола „коле-ре“ — обрађивати земљу). Од тог назива настао је касније израз „колонија“.

... моћусна патка, прапредак већине врста домаћих патака, која живи у прашумама Јужне Америке потпуно је нема.

... у Енглеској је још и 1795. године била у употреби железница с коњском запрегом (вагони су се кретали по шинама) која је повезивала градове Кардиф и Мертир Тојфајл, удаљене један од другог 18 километара.

... звук звона који се у ваздуху распростире 300 метара далеко, под



водом би се чуо на даљини од 10 километара.

Делфини и телефон



Недавно је објављен један заиста необичан телефонски „разговор“: разговарала су два делфина од којих се један налазио у Атлантском а други у Тихом океану. Истраживачи су специјално за њих конструисали подводне телефонске апарате у које може да стане читав глава делфина. У току прилично дугог временског периода делфини су „размењивали мишљења“ која су научници записивали на магнетофонску траку. Том приликом су утврдили да су делфини учтив и увиђавни саговорници: док би један „говорио“ други га је пажљиво слушао. Експериментатори сматрају да су се саговорници, од којих је један говорио из Флориде а други са Хавајских острва, међусобно добро разумели. Из тога су закључили да је језик делфина из Атлантског и Тихог океана — исти.

СА СВИХ СТРАНА

Однедавно су америчке болнице увеле једну новину: набавиле су извештајни број специјалних модела руку и ногу начињених од пластичне масе. На њима ће медицинско особље моћи да се вежба у давању инјекција. Уколико је инјекција добро дата убодено место на руци или ноzi одмах засветли.

На уласку у департаман Алие у Француској истакнуто је огромно пано на коме пише следеће: „Туристи, добродошли у Бурбоне“... Три метра даље на другом пану, само много мање упадљивом пише: „Пажња! Комисија за моментално одузимање возачких дозвола због неисправне вожње, неприкидно ради“...

Ако је веровати америчким статистичарима, октобра ове године број жртава на америчким путевима и улицама достићи ће цифру од 2 ми-

лиона. Вест је утолико више забрињавајућа што се зна да је милионита жртва забележена 13. марта 1952. године.

Недавно је у једном московском ресторану отпочела са радом електронска кухиња у којој може да се за 20 секунди испече стек, а за минут скува комплетан ручак. Кухиња ради помоћу једног генератора са неутронима високе фреквенције.

Најмање циви на свету про изведене су у Бирмингему у Енглеској. Циви чији спољашњи обим износи 0.0175 милиметара намењене су вештачком оплођавању пчела.

Најновији изум једног јапанског проналазача намењен је заштити аутомобилиста а састоји се од цаква од пластичне материје који се монтирају на волан, шофершајбу, унутрашње преграде у колима. Истог момента кад возило јаче удари у неки предмет, они се аутоматски надувају и тако заштитију од повреда возача и остале путнике у колима.

У последње време у европској штампи у неколико махова била је објављена вест да су, тобоже, пронађене руке Милоске Венере. Сва та „открића“ била су обичне „до-винарске патке“.

Међутим, недавно је турски професор Ахмед Ресим изјавио да су руке Милоске Венере стварно нађене. Оне се налазе код једне приватне особе и биће уручене турској влади у случају ако статуа буде враћена из Париза у Истанбул.

Као што је познато, статуу Милоске Венере откопао је у свом врту један грчки сељак са острва Милоса које је у то време припадало Турској. Француски посланик покушао је да купи статуу али му то није пошло за руком. Тада су је Французи просто отели, и то за време њеног преношења на један турски брод. У тој гужви Венери су биле одбијене обе руке.

Где су Венерине руке



КАД МОЖЕ НАПОЛЕОН...

На вратима једне крчме у околини Макона у Француској може се прочитати следећи натпис:

„У нашој крчми ручавали су Наполеон и Јозефина. Зашто не бисте и ви?“

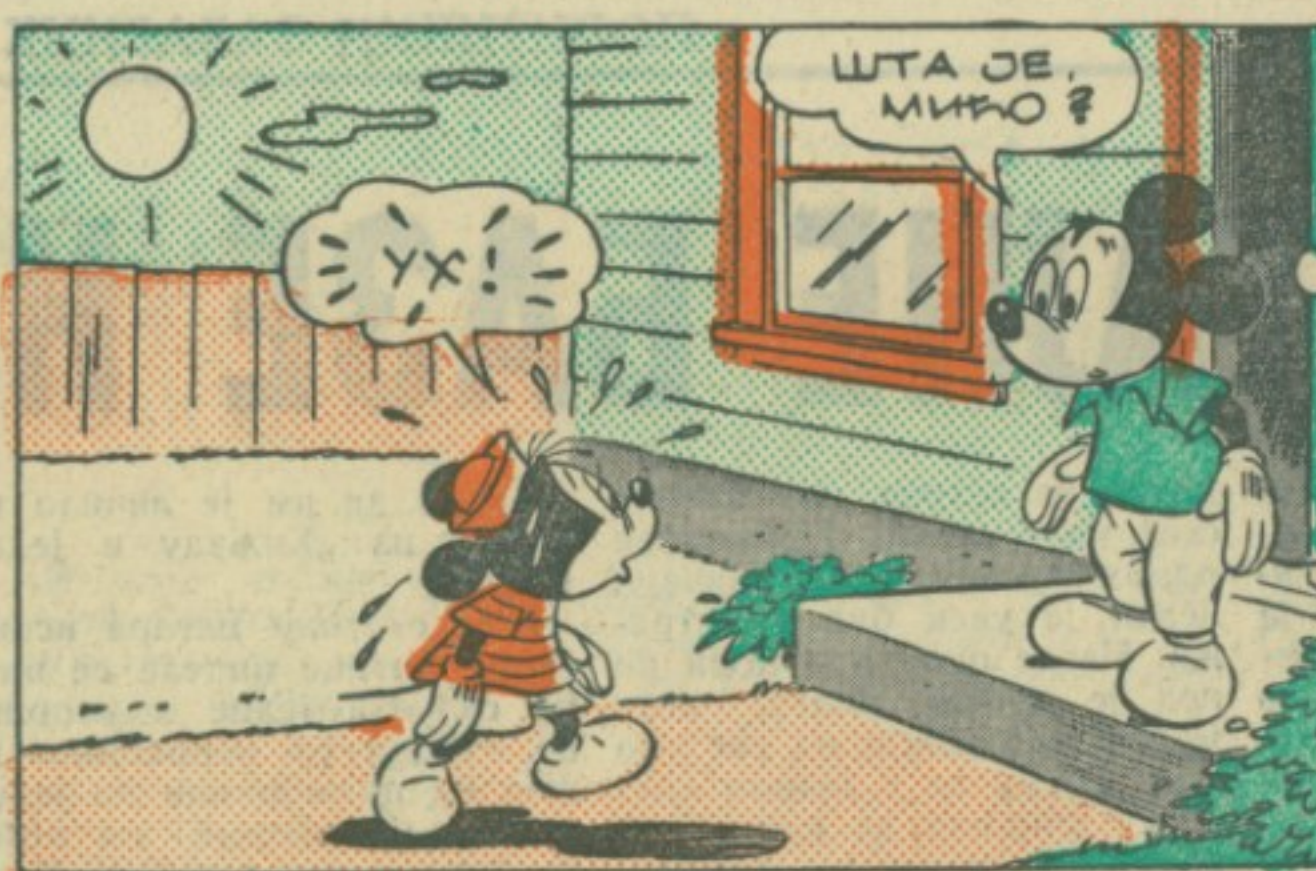
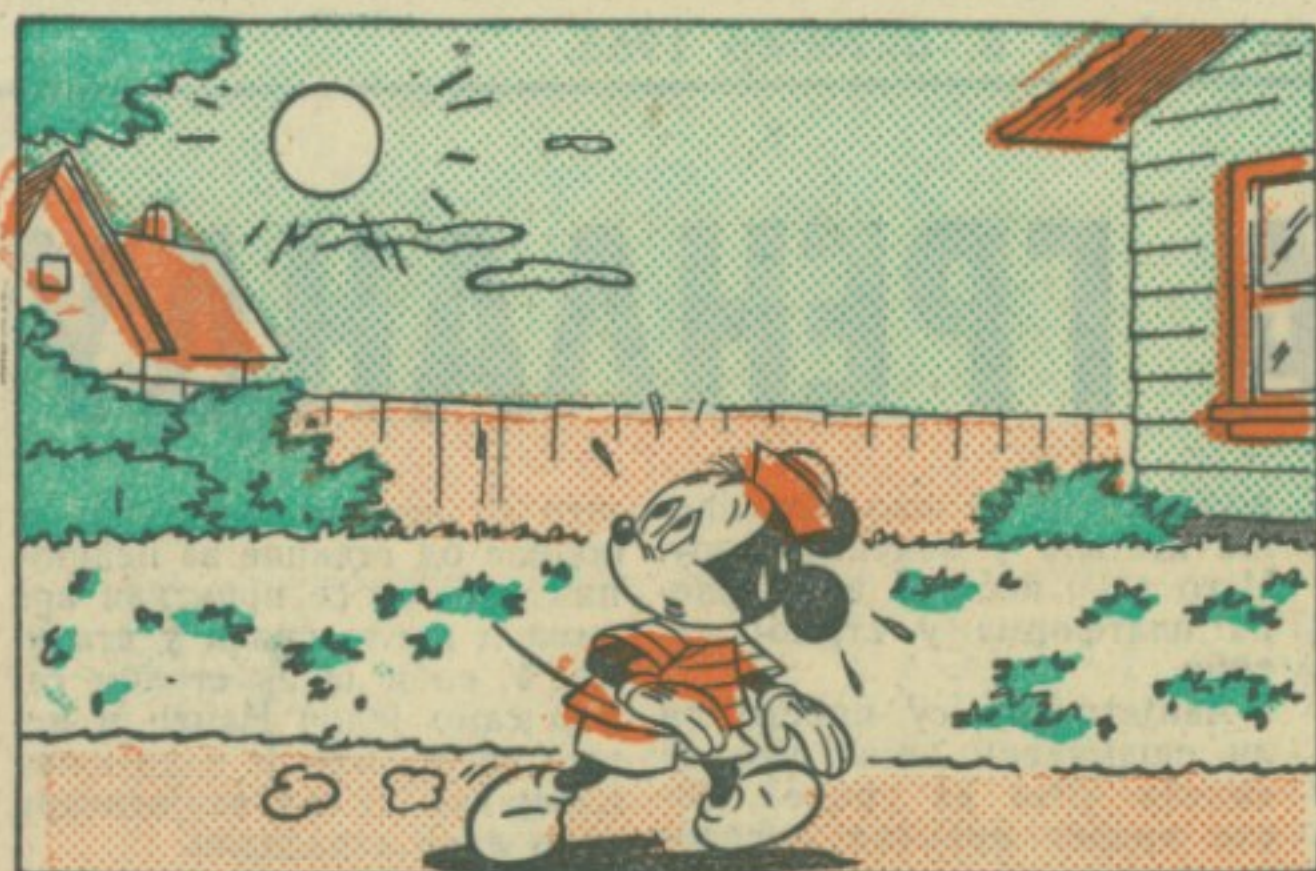
НЕ СМЕТАЈУ ЈЕДАН ДРУГОМЕ

На уласку у један хотел у Финистеру у Бретањи може се прочитати следећи натпис:

„Хотел из средњег века. Комфор из XX“.

WALT
DISNEY

МИКИ



ЏОНИ ХАЗАРД

ФРЕНК РОБИН

